

Structuurvisie RO 2010 – partiële herziening 2014

Nota van advies en inspraak

Vastgesteld
Gedeputeerde Staten
Datum
28 januari 2014

Inhoud

1.	Inleiding	6
2.	Adviezen	7
2.1.	Advies van de POC	7
2.2.	Advies van de commissie-MER	8
3.	Algemeen	12
3.1.	Complimenten	12
3.2.	Proces.....	12
3.2.1.	Algemeen.....	12
3.2.2.	Watertoets	12
3.2.3.	Aanbod experimenteer regio	13
3.2.4.	Regionaal ruimtelijk overleg - waterschappen.....	13
3.2.5.	Gebiedsontwikkelingen	13
3.2.6.	Rol provincie bij een thematische ontwikkelopgave.....	14
3.3.	Trends	14
3.3.1.	Export landbouwproducten	14
3.3.2.	Geluid- en milieuoverlast van het verkeer	14
3.3.3.	Regionale contrasten.....	14
3.3.4.	Maasterrasbrug tussen Cuijk en Boxmeer	15
3.4.	Provinciaal belang.....	15
3.4.1.	Deltaprogramma	15
3.4.2.	Koppeling van waterberging en droogtebestrijding.....	16
3.4.3.	Infrastructuur	16
3.4.4.	Waterkeringen.....	16
3.5.	Kaarten.....	16

3.6.	Verhouding met andere (strategische) provinciale plannen	17
3.6.1.	Provinciaal WaterPlan	17
3.6.2.	Verordening ruimte	17
3.6.3.	Grootschalige infrastructuur in stedelijk gebied	17
3.7.	Overig.....	17
3.7.1.	Innovatie.....	17
3.7.2.	Waterberging versus Retentiegebied.....	18
3.7.3.	Gebiedsaanduidingen.....	18
3.7.4.	Kaarten	18
3.7.6.	Voorbeelden	19
4.	Een multifunctioneel landelijk gebied.....	20
4.1.	Transitie naar een zorgvuldige veehouderij	20
4.1.1.	Sturingsfilosofie	20
4.1.2.	Trend	21
4.1.3.	Provinciaal belang	22
4.1.4.	Verhouding met de Verordening ruimte / BZV	23
4.1.5.	Water.....	23
4.1.6.	Uitvoerbaarheid-GGD.....	23
4.1.7.	Plan-MER	24
4.2.	Glastuinbouw.....	24
4.3.	Mestverwerking.....	25
4.4.	Overig.....	26
5.	Stedelijke ontwikkeling	27
5.1.	Sterk stedelijk netwerk.....	27
5.2.	#Brabant: versterkt stedelijk netwerk Brabant.....	27
5.3.	De ladder voor duurzame verstedelijking	27

5.4.	Detailhandel	28
5.5.	Bedrijvigheid.....	28
5.6.	Op peil houden van voorzieningen.....	28
5.7.	Stedelijk concentratiegebied.....	29
5.8.	MIRT -Ruimtelijk-economische structuur.....	29
5.9.	MIRT i.r.t. de economische kennisclusters.....	30
5.10.	Teksten economische kennisclusters	30
5.11.	Relatie Eindhoven en Hasselt/Genk	30
6.	Infrastructuur	31
6.1.	Brainport-Oost en Grenscorridor N-69.....	31
6.1.1.	Brainport, Algemeen	31
6.1.2.	Brainport Avenue en Panorama Brainport-Oost.....	31
6.2.	(Hoofd)wegennet.....	32
6.2.1.	MIRT Gebiedsagenda Brabant.....	32
6.2.2.	Verbinding Ruhrgebied.....	32
6.2.3.	Ruit om Eindhoven	32
6.2.4.	Transportzone Hoogstraten-Meer	32
6.2.5.	A59-A50 als economische Verbindings-as.....	33
6.2.6.	A50 - De Maashorst	33
6.2.7.	Paalgraven	34
6.2.8.	Stedelijke knoop Den Bosch/Vught	34
6.2.9.	Kaart 7	34
6.3.	Spoorwegennet.....	35
6.3.1.	Robel-lijn.....	35
6.3.2.	Maaslijn	35
6.3.3.	Spoorlijn Breda-Utrecht.....	36

6.3.4.	HSL spoorverbinding Breda-Brussel	36
6.4.	Vaarwegennet.....	37
6.5.	Haven.....	37
7.	EHS, ondergrond, duurzame energie	38
7.1.	Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022	38
7.1.1.	EHS.....	38
7.1.2.	Begrenzing EHS.....	38
7.1.3.	EVZ.....	39
7.1.4.	Robuust en veerkrachtig water- en natuursysteem.....	39
7.1.5.	De term “nieuwe natuur”	39
7.2.	Startnotitie: Samenhangend beleid voor de Ondergrond.....	40
7.2.1.	Schaliegas	40
7.3.	Duurzame energie	41
7.3.1.	Windenergie, taakstelling.....	41
7.3.2.	Windenergie, plaatsing.....	42
7.3.3.	Windenergie, zoekgebieden.....	42
8.	Plan-MER.....	43
	Bijlage 1, overzicht van insprekers.....	44

1. Inleiding

De ontwerp Svro heeft samen met de Plan-MER met ingang van 13 september 2013 gedurende 4 weken ter visie gelegen ten behoeve van inspraak. Er zijn 132 reacties ingekomen. Daarbij zijn ook reacties ingediend namens meerdere personen; de meest omvattende reactie is ingediend namens 242 partijen. Veel insprekers hebben er voor gekozen om in hun reactie zowel te reageren op de herziening van de Svro als de gelijktijdig ter visie gelegde Verordening ruimte 2014. Inhoudelijk bestaat er dan ook een overlap in de inspraak op beide documenten.

De partiële-herziening is enkel gericht op de implementatie van een aantal op provinciaal niveau genomen besluiten, zijnde:

- transitie van stad en platteland, een nieuwe koers (PS december 2011)
- structuurvisie deel D Brainport-Oost (PS juni 2011) en deel E Grenscorridor (PS juni 2012)
- intrekken van de reconstructie- en gebiedsplannen (PS maart 2012)
- Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 (PS september 2012)
- startnotitie Samenhangend beleid voor de Ondergrond (december 2012)
- transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020 (PS maart 2013)
- investeringsagenda Agenda van Brabant (PS december 2010 en PS juni 2013)

Naast deze besluiten van PS zijn er ook een aantal wijzigingen in de structuurvisie opgenomen in verband met afspraken die gemaakt zijn met het Rijk.

De ingekomen reacties zijn zo veel mogelijk per onderwerp samengevat en van een reactie voorzien.

De ingekomen reacties hebben op onderdelen geleid tot aanpassing van het ontwerp. Dit is per onderwerp respectievelijk reactie aangegeven. De ingekomen zienswijzen achten wij ongegrond tenzij in de beoordeling expliciet is aangegeven dat wij de zienswijze gegrond achten.

Alle wijzigingen ten opzichte van het ontwerp (dus inclusief de ambtshalve wijzigingen) zijn in de nota van wijzigingen, die deel uitmaakt van het besluit tot vaststelling van de Structuurvisie RO 2010 – partiële herziening 2014 opgenomen.

In de bijlage bij deze nota is een lijst opgenomen van indieners van een reactie met een verwijzing naar de paragrafen waar een reactie op hun zienswijze is opgenomen.

2. Adviezen

Gelijktijdig met het ter visie leggen van de Structuurvisie 2010 – partiële herziening 2014 en de plan-MER zijn onze omliggende provincies, het Rijk, de Provinciale OmgevingsCommissie(POC) en onze zuiderburen om advies gevraagd. Het Departement Ruimte Vlaanderen, de Belgische Provincie Limburg, de Provincie Antwerpen hebben aangegeven geen onoverkomelijke bezwaren tegen de partiële herziening zoals deze hier voorligt te hebben. Op 10 oktober 2013 heeft ook de POC een positief advies uitgebracht.

2.1. Advies van de POC

De commissie kan zich vinden in de ingezette transitiekoers naar een zorgvuldige veehouderij. Zij wil evenwel een aantal zorgpunten formuleren.

1. Met de Agenda van Brabant, de Uitvoeringsagenda en de Ruwenbergconferentie is een belangrijk momentum bereikt. De commissie adviseert u om dat momentum vast te houden.
2. De commissie vraagt aandacht voor de overbelaste gebieden en adviseert om de vrijstellingsregeling voor die gebieden aan te scherpen. Daarbij denkt de commissie onder meer aan een regionaal plafond voor aantallen dieren. De commissie heeft daarbij oog voor concurrentieverhoudingen.
3. In de ontwerp Verordening ruimte 2014 laat de provinciale overheid de directe ruimtelijke bescherming binnen de milieuzones voor de openbare drinkwatervoorziening, grotendeels los. Om ook de nieuwe risico's van deze tijd zo goed mogelijk het hoofd te kunnen bieden (schaliegaswinning, opslag van radioactief materiaal in de bodem) adviseert de commissie om de ruimtelijke bescherming van deze milieuzones voor de drinkwatervoorziening niet los te laten maar te versterken.
4. De commissie adviseert een open en actieve rol naar de omgeving; daarbij moet het faciliteren van en het actief acteren in gebiedseigen netwerken een belangrijk aandachtspunt zijn.
5. Het stedelijk gebied en het project "#Brabant" zijn minder uitgewerkt in de structuurvisie dan bijvoorbeeld het landelijk gebied. De beleidskaders ontbreken kennelijk nog. Wij brengen de uitwerking daarvan graag onder uw aandacht met de kanttekening dat een agglomeratie geen metropool moet worden waarin de positie van de kleine gemeenten onvoldoende tot haar recht komt. Daarnaast nodigt de commissie u uit om bij de uitwerking van het genoemde project ook aandacht te besteden aan nieuwe bestuurlijke arrangementen die daarvoor nodig zullen zijn.

Reactie

Wij hebben het advies van de POC ter harte genomen. Wij ondersteunen aanbeveling 1 en 4. Ten aanzien van aanbeveling 2 verwijzen wij naar onze reactie in paragraaf 4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij en naar de Nota van advies en inspraak behorende bij de ontwerp Verordening ruimte 2014.

Ten aanzien van aanbeveling 3 wijzen wij er op dat Provinciale Staten op 27 september 2013 de Motie Brabant Schaliegasvrij hebben aangenomen. In deze motie wordt verzocht om te onderzoeken of het opportuun is om het opsporen en de winning van Schaliegas te verbieden. Dit moet echter in breder

perspectief worden gezien, namelijk het samenhangend beleid voor de ondergrond. De besluitvorming inzake het samenhangend beleid voor de ondergrond is in de Structuurvisie verwerkt.

Het klopt dat aanbeveling 5 met betrekking tot #Brabant minder is uitgewerkt dan het multifunctioneel landelijk gebied. In de structuurvisie is aangegeven dat gestart gaat worden met de ontwikkeling van #Brabant. Hiermee staan we aan de vooravond van de verdere ontwikkeling van het Brabants Mozaïek.

2.2. Advies van de commissie-MER

Ten behoeve van de besluitvorming over de structuurvisie is een plan-MER opgesteld. De commissie MER is gevraagd om hierover te adviseren. Zij adviseren op hoofdlijnen om:

- een duidelijk navolgbare vertaalslag te maken van ambities naar concrete doelen, zodat voornemen en alternatieven op doelbereik kunnen worden getoetst;
- de effectbeschrijving en –beoordeling daarop aan te laten sluiten aangevuld met:
  - een nadere motivering van de referentiesituatie;
  - een aanscherping van de beoordeling op geur, fijn stof en gezondheid;

In overleg met de commissie MER is besloten een aanvulling op het plan MER op te stellen. De commissie heeft daarover op 11 december advies uitgebracht.

Overige adviezen aangaande de Plan-MER

Met betrekking tot de plan-MER hebben ook de Belgische provincie Limburg en de provincie Antwerpen gereageerd. Beide missen de grensoverschrijdende gevolgen ten aanzien van het beleid aangaande de veehouderij. De provincie Antwerpen mist hierbij een nulalternatief dat een voortzetting van het huidige beleid bekijkt.

Reactie

Wij danken de commissie-MER en de Belgische provincies voor hun reactie. Wel zijn wij teleurgesteld in het advies van de commissie-MER dat stelt dat de plan-MER onvoldoende informatie bevat om tot een goed oordeel over het milieuresultaat te komen. Met inachtneming van het abstractieniveau van een Structuurvisie zijn de diverse opties en alternatieven op overzichtelijke wijze in beeld gebracht. Hieronder gaan wij meer specifiek op de opmerkingen in.

blz 5 (2.1.2), Regel 21-22 “van het alternatief “sturing op aantal dieren” is niet overtuigend aangetoond dat dit niet tot de mogelijkheden behoort”.

- In de plan-MER is verwezen naar eerder onderzoek (hand aan de kraan) waarin expliciet de mogelijkheden om te sturen op omvang (direct / indirect) zijn onderzocht en waaruit is geconcludeerd dat er wel degelijk mogelijkheden zijn.
- In maart 2013 hebben PS een keuze gemaakt over de in te zetten sturingsinstrumenten. Ook dat is in de plan-MER en in de aanvulling beschreven.
- PS hebben gekozen om vooralsnog niet te sturen op dieraantallen (via een **provinciaal** systeem van dierrechten), maar om het rijk te vragen om het landelijk stelsel voor dierrechten (varkens/pluimvee) te handhaven.
- Wel is er gekozen voor extra sturing op effecten die samenhangen met de omvang van de veestapel of die juist beïnvloeden, zoals;

- sturing op grondgebondenheid melkveehouderij
- sturing op een goede inpassing (Verordening ruimte en BZV)
- als provincie extra grenzen stellen t.a.v. maximale milieubelasting (geur, fijn stof)
- mestverwerken: alleen meewerken aan initiatieven uitgaande van bestaande omvang
- Er wordt niet gestuurd op krimp van de veestapel. Onder andere vanwege de ongewenste negatieve economische effecten (direct en indirect), planschade en het handelingsperspectief.

blz 5 (2.1.2)Regel 23-26: alternatief aanpassen bestaande stallen

- het lijkt er op dat er aanbevelingen worden gedaan voor sturing van zogenaamde 'stilzitters': dienaangaande wijzen wij er op dat:
  - de Commissie voorbij lijkt te gaan aan de scope van het te nemen besluit: een ruimtelijk plan. Het is geen milieubeleidsplan, actieplan terugdringen emissies veehouderij etc. Een ruimtelijk plan stuurt op ruimtelijke ontwikkelingen (uitbreiding / hergebruik / sloop / nieuw etc.), en niet op emissies / effecten indien er geen sprake is van een ruimtelijke ontwikkeling;
  - De mogelijkheden om als provincie generiek de zogenaamde stilzitters aan het bewegen te krijgen, zijn beperkt. Zeker voor geur waarover in het concept toetsingsadvies wordt gesproken.
  - Het ruimtelijk spoor waarvoor de Structuurvisie is opgesteld kan op dit punt vrijwel niet sturen.
- Gaat het niet over stilzitters, maar om het oplossen van overbelaste situaties bij ruimtelijke ontwikkeling:
  - Daar wordt juist wel op gestuurd, onder andere door opnemen maximale geurbelasting in Verordening ruimte en door dit ook te mee te nemen in de BZV
  - Voorkomen van nieuwe overbelaste situaties m.b.t. fijn stof via maximum norm. Kan nu vaak wel door salami-techniek (vergunningen voor uitbreidingen binnen drempelwaarde fijn stof zijn niet te weigeren, ook niet bij te hoge achtergrondwaarden). Door het rijk nu maar voor enkele gebieden uitgesloten en niet eens 100%, wel zo in de ontwerp Verordening ruimte.
  - Door ook ontwikkelingen binnen een bouwblok hieraan te toetsen, betekent een enorme stap vooruit t.o.v. de praktijk tot nu toe

blz 5 (2.1.2)Regel 27-28: Sturing op geur

- Sturing op geurnormen is een onderdeel van deze partiële herziening van de structuurvisie. Dit is onderzocht in de plan-MER (alternatief extra sturing) en het effect van het voornemen is geduid in de aanvulling;
- De keuze voor de normen van 12% en 20%. Is in de plan-MER duidelijk en kwantitatief beschreven. Waarom dan gevraagd om varianten.
- Het gaat om een Structuurvisie, niet om een geurgebiedsvisie Wet geurhinder "op provinciaal niveau".
- Gemeenten kunnen binnen de door de provincie aangegeven kaders eigen keuzen maken.

blz 5 (2.1.2)Regel 30-34: PAS en verordening stikstof

- De stikstofverordening valt buiten de scope van het te nemen besluit. Het gaat om een partiële herziening van een Structuurvisie en niet om de stikstofverordening van de provincie Noord-Brabant.
- In het kader van Nb-wet 1998 zijn de provinciën het bevoegd gezag en mogen zij vergaande en extra maatregelen vragen.
- Mogelijkheden van de stikstofverordening naast de PAS: Zodra meer duidelijkheid komt over de PAS vindt een beoordeling plaats of en hoe we (delen van) onze stikstofverordening handhaven.

2.2.2 Aanvulling, bladzijde 9, Regel 11-12: BZV

- Uit de toegestuurde BZV stukken blijkt dat de effecten alleen indicatief beschreven kunnen worden.
- De BZV en de daarin opgenomen keuzemogelijkheden is en blijft in ontwikkeling en nog niet gebruikt.
- Het is niet duidelijk hoe de effecten van de BZV, gegeven de omstandigheden, onderzocht hadden kunnen worden.

2.2.2. Aanvulling, bladzijde 9, Regel 17-21: Gebiedsgerichte conclusies

- In het MER is met kaarten inzicht gegeven in de huidige situatie en de alternatieven inzake de belasting van geur en fijn stof.
- De kaarten en effectbeschrijving is gelet op het abstractieniveau van een structuurvisie, voor de hele provincie, een zeer concreet beeld van de milieubelasting en –problematiek, de milieuruimte en de combinatie van die twee gegevens.
- Er is voor gekozen om na het toetsingsadvies van de Commissie over de plan-MER geen andere alternatieven te onderzoeken. Een dergelijk onderzoek voegt gelet op de situatie geen extra informatie toe.

2.2.2. Aanvulling, bladzijde 9, Regel 30-37: Geurnorm

- Effecten op kans op geurhinder zijn wel onderzocht en beschreven.
- In de aanvulling is ingegaan op de effecten op de veehouderijen.
- De reden voor de geurnormen zijn opgenomen in hoofdstuk 3 van de plan-MER
- De plan-MER en aanvulling zijn niet opgehangen aan de BZV. Cumulatieve normen helpen vooral om nieuwe knelpunten te voorkomen en niet of slechts beperkt om bestaande knelpunten op te lossen. Door planologische ruimte te verbinden aan het voldoen aan actuele geurnormen wordt sterker gestuurd op het terugdringen emissies in bestaande overbelaste situaties.
- Provinciale en gemeentelijke bevoegdheid: de provincie kan sturen op basis van de Wro (goed woon- en leefmilieu, provinciaal belang). Gemeenten kunnen sturen op basis van Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en op basis van de Wro (goed woon- en leefmilieu).

2.2.2. Aanvulling, bladzijde 10, regel 29-32 Passende Beoordeling

- In de plan-MER en aanvulling staat dat de Structuurvisie niet kan conflicteren met de Natuurbeschermingswet. Essentie is dat niet met zekerheid uitgesloten kan worden dat er

significant negatieve effecten kunnen optreden. Waarbij de Nb-wet 1998 randvoorwaarden stelt en dat het benutten van planologische ruimte alleen kan binnen die randvoorwaarden. De partiële herziening van de structuurvisie doet hier geen enkele afbreuk aan en veroorzaakt dan ook geen negatieve effecten op de Natura-2000 gebieden.

- Er zijn er geen verschillen van mening tussen commissie en de provincie over de conclusies. De problematiek die in deze passage wordt aangehaald is juridisch van aard en speelt hier niet omdat het een Structuurvisie betreft.

Gelet op bovenstaande betreuren wij de negatieve strekking van het advies van de commissie MER. Met de Transitie naar zorgvuldige veehouderij beoogt de provincie om het evenwicht tussen veehouderij en omgeving te herstellen. Juist omdat dit een proces is met onzekere uitkomsten, zijn er geen concrete kwantificeerbare doelen benoemd. Wij willen samen met alle betrokkenen in samenspraak de koers bepalen en stap voor stap of bijstelling van beleid en regelgeving gevraagd wordt. De insteek van de Commissie is in onze ogen traditioneel. Het stellen van kwantificeerbare doelen met daarop afgestemde regels heeft in het verleden niet tot de gewenste resultaten geleid. Juist daarom wil de provincie in een meer 'open' proces en in samenspraak met betrokken partijen, de transitie in gang zetten. We onderschrijven de zorgen over de milieuaspecten en willen en kunnen hier (indien wenselijk) op anticiperen.

3. Algemeen

3.1. Complimenten

Insprekers geven aan dat het goed is om te vernemen dat de Structuurvisie 2010 – partiële herziening 2014 invulling geeft aan de nieuwe rol van de provincie. De provincie wordt gecompimenteerd met de consequente koers om als overheid zowel de omgevingskwaliteiten te blijven waarborgen en tegelijkertijd aan te sturen op een meer faciliterende rol. Ook ontvangt de provincie de complimenten voor de wijze van markeren en de visie al geheel document. Waarbij tevens de leesbaarheid en toegankelijkheid is verbeterd. Daarnaast reageert één inspreker in algemene zin op het voorwoord.

Reactie

Wij willen insprekers bedanken voor hun complimenten en nemen de reactie op het voorwoord ter kennisgeving aan.

3.2. Proces

3.2.1. Algemeen

Insprekers geven aan dat zij te weinig tijd hebben gehad om te reageren. Zij achten een termijn van vier weken te kort. Hoewel de informatiebijeenkomsten op prijs worden gesteld, gaven die onvoldoende informatie om zich een mening te vormen. Daarnaast geven insprekers aan dat zij de Structuurvisie 2010 – partiële herziening 2014 in het Regionaal ruimtelijk overleg hadden willen bespreken.

Reactie

De mening van de regio's en de daarbij behorende overlegstructuur stellen wij zeer op prijs. In dit specifieke geval zijn de wijzigingen van de structuurvisie beperkt en was een aanvullende consultatie niet opportuun. Gelet op de te doorlopen procedure en de meewegende belangen, zoals de transitie naar een duurzame veehouderij en het beperkt aantal wijzigingen achtten wij een periode van vier weken haalbaar. Dit blijkt ook uit het aantal ingekomen reacties. Het is overigens correct dat een periode van vier weken de minimale wettelijke termijn is. Overigens wijzen wij er nog op dat de ontwerp-structuurvisie sinds begin juli via de brabant-site beschikbaar was en dat wij de ontwerp-structuurvisie reeds begin september via de mail aan eenieder hebben verspreid. Feitelijk bedroeg de inspraaktermijn derhalve een langere periode dan de vier weken waarin de stukken ter visie lagen.

3.2.2. Watertoets

Insprekers geven aan dat zij gelet op het watertoetsproces in een vroegtijdig stadium betrokken hadden willen worden.

Reactie

Op grond van art. 3.1.1. Bro dient er bij het opstellen van een structuurvisie overleg met de waterbeheerder plaats te vinden. Dit is een procesvereiste voor de totstandkoming van een structuurvisie. Bij de totstandkoming van de structuurvisie 2010 is hier invulling aan gegeven. Bij deze

partiële-herziening was een aanvullende watertoets niet nodig omdat de wijzigingen geen directe relatie met water hebben.

3.2.3. Aanbod experimenteer regio

Insprekers geven aan dat zij de hand uitsteken om samen met de provincie een werkbaar pakket van instrumenten dat ten dienste staat van onze gezamenlijke ambities op te stellen. Insprekers geven aan dat zij graag als experimenteer-regio willen fungeren voor het realiseren van het gewenste maatwerk.

Reactie

Wij vinden dit aanbod zeer interessant. Dit biedt, gezien vanuit de op handen zijnde Omgevingswet, een kans om te experimenteren met een andere manier van sturing.

Wij treden graag met de regio's in overleg om te bezien op welke wijze en voor welke onderwerpen hieraan invulling gegeven kan worden. Wel vinden wij het daarbij belangrijk om vooraf met elkaar duidelijke afspraken te maken binnen welke randvoorwaarden de regio's met gebiedsgericht maatwerk kunnen komen. De provinciale belangen en doelen zoals opgenomen in de structuurvisie zijn daarin leidend; de regels in de Verordening ruimte zijn in beginsel een middel om die doelen te bereiken. Bij sommige regels in de Verordening ruimte ligt het niet in de rede om daarover nadere afspraken te maken.

Wijziging

Om de concrete afwijking van de Verordening ruimte mogelijk te maken, nemen wij een bevoegdheid op die een basis biedt om in geval van afspraken de toepassing van de Verordening ruimte te wijzigen. Dit doen wij in paragraaf 4.4.1. van de structuurvisie.

3.2.4. Regionaal ruimtelijk overleg - waterschappen

Inspreker geeft aan dat onder het kopje Regionale agenda ook de waterschappen genoemd moeten worden.

Reactie

Waterschappen zijn niet op voorhand uitgesloten van dit overleg. De waterschappen zijn vrij om zich voor de Regionaal ruimtelijke overleggen aan te melden. Hierbij is opgemerkt dat ten aanzien van de Regionaal ruimtelijke overleggen geen wijziging van de structuurvisie 2010 heeft plaatsgevonden.

3.2.5. Gebiedsontwikkelingen

Inspreker verzoekt om de lijst met provinciale gebiedsontwikkelingen uit te breiden met regionale gebiedsontwikkelingen. Of aan te geven dat de provincie naast de provinciale gebiedsontwikkelingen ondersteuning levert voor de regionale gebiedsontwikkelingen.

Reactie

De gebiedsontwikkelingen, zoals deze op pagina 54 van de structuurvisie genoemd staan betreffen alleen gebiedsontwikkelingen waarover de provincie de regie voert. Dit laat onverlet dat er ook binnen de regio's diverse gebiedsontwikkelingen ontplooid worden.

3.2.6. Rol provincie bij een thematische ontwikkelopgave

Inspreker geeft aan dat de provincie bij een thematische ontwikkelopgave de rol van medeontwikkelaar of co-financier op zich wil nemen. Het is voor inspreker niet duidelijk of dit alleen is op basis van projecten met verdienmodellen of dat het ook gaat om subsidies. Daarnaast geeft één inspreker aan dat aan dit het overzicht in paragraaf 4.3.4 het terugdringen van de milieuhinder van de bovenregionale infrastructuur kan worden toegevoegd.

Reactie

Dit is volledig afhankelijk van de aard van de opgave. Daarom is bewust gekozen voor de sturing via de inzet van financiële instrumenten, waaronder subsidies. Nieuw hierbij is dat de subsidies steeds vaker verstrekt zullen worden in de vorm van een lening en/of garantie.

3.3. Trends

3.3.1. Export landbouwproducten

Inspreker geeft aan dat de landbouwsector sterk gericht is op export en dat dit een sterk drukkend effect heeft op de leefbaarheid van het overgrote deel van de inwoners van de provincie Noord-Brabant. De structuurvisie schiet hierin te kort.

Reactie

De landbouwsector is vanuit economische overwegingen van groot belang voor de provincie. Het gaat daarbij niet alleen om de primaire productie maar ook om de aanpalende industrie. Juist vanwege de effecten die het primaire proces heeft op de omgeving, wordt de Transitie naar zorgvuldige veehouderij ingezet. Wij willen daarmee bereiken dat de bedrijven in evenwicht met hun omgeving produceren. Om de leefbaarheid te garanderen worden diverse maatregelen genomen. Deze zijn in de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood benoemt.

3.3.2. Geluid- en milieuoverlast van het verkeer

Inspreker geeft aan dat naast de reeds genoemde trends ook de trend genoemd kan worden aangaande de toenemende geluid- en milieuoverlast van het verkeer (spoor, luchtvaart, weg) in Brabant als gevolg van de voortgaande verstedelijking.

Reactie

De toenemende geluid- en milieuoverlast van infrastructurele werken is een specifieke belangenafweging bij de totstandkoming van het de desbetreffende werk en dient dan ook in dat kader te worden beoordeeld. Ten aanzien van de suggestie om het terugdringen van milieuhinder van bovenregionale infrastructuur dienen wij te melden dat dit niet opportuun wordt geacht.

3.3.3. Regionale contrasten

Inspreker geeft aan dat het contrast tussen klei, zand en veenontginning niet versterkt hoeft te worden omdat er ook mixlandschappen aangewezen zijn waarbij het juist geen doel is om meer contrast te krijgen.

Reactie

De partiële herziening van de structuurvisie bevat op dit punt geen wijzigingen en de ingekomen reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing.

3.3.4. Maasterrasbrug tussen Cuijk en Boxmeer

Inspreker is verheugd dat de provincie veel waarde hecht aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit en in het bijzonder aandacht aan de Maasterrasbrug tussen Cuijk en Boxmeer.

Reactie

De partiële herziening van de structuurvisie bevat op dit punt geen wijzigingen en de ingekomen reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing.

3.4. Provinciaal belang

3.4.1. Deltaprogramma

Insprekers geven aan dat zij het een gemis vinden dat het Deltaprogramma nagenoeg ontbreekt in de Structuurvisie. De maatregelen die hieruit voortvloeien zullen van invloed zijn op een veelheid aan Brabantse ruimtelijke belangen. Inspreker verzoekt om deze ambitie uit te spreken. Inspreker verzoekt het Deltaprogramma expliciet in de Structuurvisie op te nemen als een van de kaders of motors voor de watergerichte gebiedsontwikkeling.

Reactie

Wij erkennen het belang van het Deltaprogramma en ondersteunen dit ook van harte. Echter, op dit moment is het Deltaprogramma nog in een onderzoekende fase. De provincie neemt via het landelijke Deltaprogramma deel aan studies naar de hoogwaterbescherming in heel Noord-Brabant. Hierin wordt intensief samengewerkt met verschillende regio's. In het Deltaprogramma worden maatregelen voorbereid die in 2050 gerealiseerd moeten zijn. Pas na afronding van de onderzoeksfase zijn eventuele aanpassingen van de Structuurvisie of het Provinciaal WaterPlan (PWP), wat tevens de status van structuurvisie heeft, aan de orde. Het Deltaprogramma is daarom opgenomen onder de kop Overleg en bestuurlijke afspraken van de uitvoeringsparagraaf. Wij zullen het belang van het Deltaprogramma in de tekst van de Structuurvisie te benadrukken.

Wijziging

Paragraaf 3.5, Waterveiligheid wordt de navolgende passage toegevoegd:

In het rivierengebied spelen de komende decennia grote wateropgaven. Deze maken ingrijpende maatregelen nodig. De provincie zoekt daarbij naar een combinatie met kwaliteitsverbetering van de ruimte, gebiedsontwikkelingen en meekoppel kansen. Het Deltaprogramma is een eerste stap om samen met partijen uit de regio tot een invulling te komen. De provincie zet zich in om dat samen met waterschappen, gemeenten, rijk en belangenorganisaties in de komende jaren te bereiken.

3.4.2. Koppeling van waterberging en droogtebestrijding

Inspreker geeft aan dat de trits 'vasthouden, bergen en afvoeren' centraal staan. Inspreker mist de toevoeging pijlers "sparen, aanvoeren, accepteren" uit het Deltaplan Hoge Zandgronden ter bescherming van droogte/watertekorten. Inspreker verzoekt om dit alsnog te doen.

Reactie

Wij danken inspreker voor hun reactie en willen aangeven dat de pijlers 'sparen, aanvoeren, accepteren' in het kader van het Deltaprogramma worden uitgewerkt.

3.4.3. Infrastructuur

Inspreker geeft aan dat aan de 14 ruimtelijke belangen zou kunnen worden toegevoegd: 15. Terugdringen geluids-/milieuoverlast verkeer(sinfrastructuur).

Reactie

Dit valt onder het uitgangspunt van een goed Vestigings- en leefklimaat en is daarmee een provinciaal belang. De doorwerking hiervan werkt door bij de totstandkoming van infrastructurele werken, zie ook de gegeven reactie in paragraaf Ruimtelijke opgaven voor Noord-Brabant onder Trends en ontwikkelingen

3.4.4. Waterkeringen

Inspreker geeft aan de regionale waterkeringen te missen als een provinciaal ruimtelijk belang.

Reactie

Regionale waterkeringen maken onderdeel uit van regionale watersystemen. Bij de totstandkoming van het Provinciaal Waterplan en de Structuurvisie 2010 is er voor gekozen om regionale waterkeringen niet expliciet te benoemen als provinciaal ruimtelijk belang en er ook geen juridische bescherming (ruimtelijke reservering) via de Verordening ruimte aan te verbinden. Waterschappen en gemeenten kunnen in het overleg in het kader van de watertoets op basis van de Nationale regels bezien welke mate van bescherming nodig is. Mogelijk dat op termijn wel ruimtelijke bescherming van regionale waterkeringen wordt overwogen, indien uit de resultaten van de toetsing van de regionale waterkeringen blijkt dat er veel verbeteringen moeten plaatsvinden die een grote ruimtelijke impact hebben. In het kader van deze partiële herziening van de Structuurvisie is dit echter niet aan de orde.

3.5. Kaarten

Insprekers verzoeken om diverse redenen om aanpassing van de Structuren- en visiekaart. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld de aanpassing van het Stedelijk concentratiegebied te Wijk en Aalburg, Veen, Drongelen, Genderen en Babylonienbroek:

Reactie

De structuurvisiekaarten geven een abstracte basis voor de aanduidingen op de kaarten van de Verordening ruimte. Dit betekent dat op onderdelen verschillen kunnen bestaan tussen een structurenkaart en de gedetailleerde kaart van de Verordening ruimte. Bij discrepantie tussen de

kaarten uit de Structuurvisie ruimtelijke ordening en de Verordening ruimte zijn de (rechtsreeks werkende) aanduidingen uit de Verordening ruimte juridisch bindend. Waarbij is opgemerkt dat de groenblauwe mantel overwegend bestaat uit gemengd landelijk gebied met belangrijke nevenfuncties voor natuur en water.

3.6. Verhouding met andere (strategische) provinciale plannen

3.6.1. Provinciaal WaterPlan

Inspreker doet de tekstuele suggestie om in paragraaf 4.4.3. de toevoeging “Voor thema’s rondom tot en met Provinciaal waterplan” als volgt aan te passen “Voor thema’s.. is aansluiting gezocht bij” te vervangen door “De thema’s komen overeen met die uit”.

Reactie

De teksten uit het PWP en de Structuurvisie komen niet letterlijk met elkaar overeen. De term aansluiting is daarom een betere woordkeuze.

3.6.2. Verordening ruimte

Inspreker geeft aan dat het positief is dat de evaluatie van de Verordening ruimte bij de vaststelling van de nieuwe Verordening ruimte 2014 is betrokken. Het verzoek is om de concrete aanpassingen weer te geven.

Reactie

De concrete aanpassingen van de Verordening ruimte zijn in dat dossier inzichtelijk gemaakt. Naast het verwerken van nieuw beleid is er gekozen voor een andere opbouw en zijn de teksten aanzienlijk vereenvoudigd en verduidelijkt.

3.6.3. Grootschalige infrastructuur in stedelijk gebied

Inspreker pleit voor een vergelijkbare notitie als de Transitienota Stad en Platteland voor grootschalige infrastructuur in stedelijke gebieden.

Reactie

Grootschalige infrastructuur wordt betrokken bij de uitwerking van #Brabant welke in deze partiële herziening van de structuurvisie is aangekondigd.

3.7. Overig

3.7.1. Innovatie

Inspreker geeft aan dat overal waar het woord innovatie wordt genoemd dit te verbijzonderen in technische en sociale innovatie.

Reactie

Innovatie is de overkoepelende term, waaronder technische en sociale. Het is niet wenselijk om andere vormen van innovatie op voorhand uit te sluiten.

3.7.2. Waterberging versus Retentiegebied

Inspreker geeft aan dat daar waar wordt gesproken over waterberging is het beter om te spreken van retentiegebied als het een rivier betreft en alleen van waterbergingsgebied als het een regionaal watersysteem betreft.

Reactie

Het is een bewuste keuze geweest om in de structuurvisie de berging in het hoofdwatersysteem en het regionale watersysteem onder één noemer samen te brengen. Dit uit oogpunt van eenvoud, keuze voor robuustheid etc.

3.7.3. Gebiedsaanduidingen

Inspreker geeft aan dat de namen van de gebiedsaanduidingen in het buitengebied wederom zijn gewijzigd. Het inruilen van net ingeburgerde termen voor een nieuw begrippenkader leidt volgens inspreker niet tot meer duidelijkheid voor gemeenten en burgers.

Reactie

De partiële-herziening van de structuurvisie bevat op dit punt geen wijzigingen.

3.7.4. Kaarten

Inspreker geeft aan dat in de structuurvisie nog niet aangepaste kaarten zitten.

Reactie

Dit klopt, bij vaststelling zullen de kaarten aangepast zijn.

Wijziging

Gelet op de huidige kaart "Gebiedsgericht werken" wordt een ambtshalve wijziging doorgevoerd. De vorm van de gebiedsontwikkeling "De Levende Beerze" wordt aangepast, omdat de huidige vorm geen recht doet aan die gebiedsontwikkeling.

3.7.5. Mixlandschap

Inspreker geeft aan dat op kaart 2.4.4, pagina 32, het buurtschap Bedaf is opgenomen als mixlandschap. Inspreker geeft aan dat dit een uitloper moet zijn van het Natuurgebied de Maashorst en daarom als natuurgebied op de kaart moet worden gezet.

Reactie

De partiële herziening van de structuurvisie bevat op dit punt geen wijzigingen en de ingekomen reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing.

3.7.6. Voorbeelden

Inspreker geeft aan om op pagina 57: Beschermen van de Verordening Ruimte 4.4, blz. 57 Structuurvisie een nadere uitleg te geven over de bedoeling van de zinsnede “mogelijkheden voor een aantal gevallen”. Het liefst met enkele voorbeelden.

Reactie

Het is ongewenst om voor alle beleidsterreinen uit de structuurvisie praktijkvoorbeelden te noemen.

4. Een multifunctioneel landelijk gebied

4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij

Een belangrijke wijziging in deze partiële-herziening is de transitie naar een zorgvuldige veehouderij. De overgrote meerderheid van de ingekomen reacties gaat over dit onderwerp. In totaal 98 van de 132 reacties. Daarnaast is één reactie ingediend namens 242 insprekers.

Voor het overzicht zijn de reacties ten aanzien van de transitie naar een zorgvuldige veehouderij per onderwerp bijeen gebracht en voorzien van een reactie.

4.1.1. Sturingsfilosofie

Insprekers geven in ruime meerderheid aan dat de gekozen koers, de transitie van het landelijk gebied met als zwaartepunt de veehouderij de juiste is of laten zich er niet over uit. Insprekers geven verder aan dat men nog steeds staat achter het breed gedragen resultaat van het Brabantberaad te Ruwenberg en te willen gaan voor een duurzame veehouderij. Insprekers uit de milieuhoeke geven aan dat zij het rapport "Naar een integrale benadering van een duurzame landbouw en gezonde voeding" van de BMF als denklijn in de structuurvisie missen. Die denklijn zou worden meegenomen in de transitie.

Een veel voorkomende uitdrukking is dat in het visiedocument stad en platteland mooie woorden worden gewijd aan loslaten, decentralisatie en dat de samenleving aan zet is en dat deze woorden bij het lezen van de Verordening hol en inhoudsloos blijken. Insprekers uit de agrarische hoek geven aan dat wederom via extra regels wordt getracht om de wereld naar onze hand te zetten, terwijl insprekers uit de milieuhoeke vinden dat de regels steviger mogen.

Reactie

Het is evident dat documenten zoals de Transitie van stad en platteland en de structuurvisie een andere sfeer uitstralen en ruimere mogelijkheden bieden dan een instrument als de Verordening ruimte. In het koersdocument en de structuurvisie worden op een abstract niveau de doelen beschreven. Daarbij worden naast het instrument verordening ook andere instrumenten ingezet, die meer mogelijkheden bieden voor maatwerk dan het stellen van regels. In de structuurvisie is per thema gezocht naar de meest passende mix van instrumenten voor dat thema. Bij stedelijke ontwikkelingen is bijvoorbeeld nadrukkelijk gekozen voor bestuurlijk overleg en het regionaal samenwerken. In het koersdocument is voor de samenwerking in landelijk gebied daarbij een belangrijke rol weggelegd voor de streeknetwerken. Voor een (beperkt) aantal doelen uit de structuurvisie is gekozen voor een sturing via het stellen van regels.

Doordat insprekers in hun reactie alleen focussen op de regelgeving, miskennen zij de samenhang met de andere instrumenten die ook worden ingezet. Een illustratie hiervan is de in augustus vastgestelde Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood waarin een breed scala aan acties zijn opgenomen. De focus die insprekers leggen op alleen de regelgeving, betreuren wij.

Afgezien van voorgaande is het inderdaad zo dat algemene regels minder flexibiliteit geven dan bijvoorbeeld het maken van afspraken. Uit jurisprudentie van de afgelopen jaren blijkt echter dat als een provincie het belangrijk vindt dat gemeenten rekening houden met de geformuleerde belangen, er maar één instrument toereikend is. Andere provincies hebben geprobeerd om alleen met bestuurlijke afspraken te werken; de rechter is daar duidelijk over wanneer er een verschil van mening ontstaat.

Tenzij er sprake is van onvoorziene omstandigheden, kan de provincie haar belangen niet borgen zonder het stellen van algemene regels.

Overigens is de starheid van de regels de afgelopen jaren behoorlijk afgenomen. Naast de jaarlijkse kaartaanpassingen en de mogelijkheid tot ondergeschikte aanpassing van grenzen, zijn er ook instrumenten in de verordening opgenomen als de proactieve aanwijzing en de ontheffing. Die instrumenten zijn specifiek bedoeld om maatwerk te kunnen leveren. Maar ook los van die specifieke instrumenten proberen wij telkens weer om samen met de gemeente in een concreet geval tot een oplossing te komen, zolang dat bijdraagt aan het bereiken van de doelen uit de structuurvisie.

4.1.2. Trend

Insprekers constateren dat in tegenstelling tot de verwachting dat een aanzienlijk deel van de bestaande veehouderijbedrijven stopt, een trend te zien is dat de leegkomende bedrijven worden opgekocht en dat de bedrijfsvoering door een ander wordt voortgezet. Insprekers vrezen dat daardoor de gewenste transitie niet wordt ingezet. Deze trend wordt volgens insprekers versterkt doordat gemeenten stelselmatig hebben verzuimd om oude vergunningen in te trekken en/of de agrarische bestemming van gestopte bedrijven eraf te halen.

Reactie

De constatering van de trend door insprekers is correct. Hoewel nog steeds een aanzienlijk deel van de veehouders stopt, worden deze locaties vaak door andere veehouders overgenomen. Deze trend is onder andere het gevolg van het megastallendebat waarbij alle locaties op een maximum van 1,5 hectare omvang zijn gesteld. Ondernemers die tegen de grens van 1,5 hectare oplopen en toch de wens hebben verder te groeien, doen dat door vrijkomende locaties op te kopen. Enerzijds is dit een voorbeeld van zorgvuldig ruimtegebruik. Anderzijds is dit hergebruik in bijvoorbeeld de voormalige extensiveringsgebieden, waar het streven is gericht op een afwaartse beweging, in beginsel niet gewenst. Een ander nadeel is dat er een verschuiving plaatsvindt van gesloten locaties naar gespecialiseerde locaties alsmede aparte voermeng- en mestopslag/verwerkingslocaties. Hierdoor is er meer transport van dieren, mest en voer met potentieel grotere risico's voor de gezondheid van mens en dier, verminderd dierwelzijn en overlast van transport. Doordat locaties worden hergebruikt kunnen overbelaste situaties blijven bestaan.

Het is naar onze mening niet terecht om te stellen dat de geconstateerde trend (mede) het gevolg is dat 'lege' vergunningen niet zijn ingetrokken. De afgelopen jaren hebben de meeste gemeenten zich extra ingespannen om de 'lege' vergunningen in te trekken en om bestemmingen om te zetten. Het intrekken van 'lege' vergunningen blijft overigens onze aandacht hebben en is ook als actie opgenomen in de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood.

In dit soort situaties is er vaak helemaal geen sprake van een 'lege' vergunningssituatie maar wordt een bedrijf direct overgenomen door een derde, die de bedrijfsvoering voortzet. De trend wordt ons inziens wel versterkt doordat het landelijke gedoogbeleid voor stoppende bedrijven in het kader van het Actieplan Ammoniak en Veehouderij uitgaat van een ruime periode tot 2020. Daardoor stoppen deze bedrijven uiteindelijk pas in 2020, waarbij zij slechts beperkte maatregelen hoeven te treffen om aan de wetgeving te voldoen. Wij hebben hiervoor de nadrukkelijke aandacht gevraagd bij het Rijk.

Om de trend te keren onderzoeken wij of het wenselijk en mogelijk is om via s(t)aldering een bijdrage aan de oplossing te bieden. Bijvoorbeeld door uitbreiding boven de 1,5 hectare mogelijk te maken mits daar de sanering van een bouwblok elders tegenover staat. Dit onderzoek is nog niet afgerond.

4.1.3. Provinciaal belang

Insprekers betwijfelen of de transitie naar zorgvuldige veehouderij een provinciaal belang betreft. Hiervoor worden verschillende argumenten gegeven, waaronder strijd met hogere regelgeving, strijd met het subsidiariteitsbeginsel, onduidelijk over hoe gemeenten in het recente verleden de belangen van de provincie hebben geschaad en indien en voor zover er al bepaalde provinciale belangen in het geding zouden kunnen zijn, kan en moet zich dat naar zijn aard ten hoogste beperken tot een bepaald bedrijf op perceelsniveau.

Reactie

Het verbaast ons dat insprekers het provinciale belang rondom de inrichting van het landelijk gebied en daarmee de veehouderij ontkennen. In het bestuursakkoord dat het Rijk met de provincies heeft gesloten is juist aangegeven dat er een belangrijke taak is weggelegd voor provincies bij de inrichting van het landelijk gebied. De veehouderij speelt daarbij uiteraard een belangrijke rol. Insprekers benoemen daarbij diverse (ruimtelijke) belangen zoals bedrijfseconomische belangen, werkgelegenheid en betere milieuhygiëne vanwege schaalvergroting. Juist deze belangen zijn niet ingegeven vanuit ruimtelijke aspecten maar vanuit economisch perspectief. Wij delen deze belangen vanuit economisch perspectief. Dat neemt echter niet weg dat er vanuit ruimtelijke optiek ook aspecten spelen die om aandacht vragen.

Daarbij kan niet ontkend worden dat de veehouderij in de afgelopen decennia een enorme impact heeft gehad op de leefomgeving. Zowel vanuit het perspectief van omwonende als vanuit het belang van de natuurlijke omgeving. Gelet daarop zijn wij van mening dat het nodig is om voorwaarden te stellen aan de ontwikkeling van veehouderijen teneinde een goede inpassing in de omgeving te bewerkstelligen. Het stellen van deze voorwaarden is daarom vanuit een goede ruimtelijke ordening noodzakelijk. Voor zover insprekers in hun reactie specifiek ingaan op de regels die in de Verordening ruimte zijn opgenomen, verwijzen wij naar de inspraaknota van de Verordening ruimte 2014. Onze conclusie is dat er geen sprake is van strijd met hogere wet- en regelgeving nu het oogmerk van het stellen van regels in de Verordening ruimte een ander karakter heeft dan die wetgeving.

Wij zijn het met inspreker eens dat de provincie alleen regels kan stellen als dat vanuit provinciaal belang vereist is. Het provinciaal belang wordt daarbij, aldus de wetgever, bepaald in de Structuurvisie. In deze partiële herziening van de structuurvisie is uitgebreid ingegaan op de provinciale belangen. Het enkele feit dat inspreker een andere mening is toegedaan betekent niet dat er daarom geen sprake is van een provinciaal belang. Per onderwerp is in de structuurvisie aangegeven hoe de provincie haar doelen wil bereiken. Hierbij onderscheidt de provincie vier rollen met daarbij passende instrumenten. Per thema is in de uitvoeringsparagrafen aangegeven welke instrumenten worden ingezet. De Verordening ruimte is daarbij één van de instrumenten om de provinciale belangen te borgen. Voor het provinciaal belang en de sturing op transitie naar zorgvuldige veehouderij hebben wij voorts een specifieke nadere afweging opgesteld. Deze is als bijlage (Afwegingskader Provinciaal belang Transitie zorgvuldige veehouderij) bij deze Svro gevoegd.

Verder verbaast het ons dat insprekers stellen dat de inzet van een verordening geen recht doet aan de bedoelingen van de wetgever. De wetgever heeft dit instrument juist in de wet opgenomen teneinde

duidelijkheid te geven aan gemeenten welke provinciale belangen vertaling vragen in een bestemmingsplan. Dat betekent niet dat er daardoor geen recht wordt gedaan aan de afspraken rondom de invoering van de Wro of dat er strijd bestaat met de op handen zijnde Omgevingswet.

Wijziging

Aan de Svro wordt een bijlage Afwegingskader Provinciaal belang Transitie zorgvuldige veehouderij gevoegd.

4.1.4. Verhouding met de Verordening ruimte / BZV

Insprekers uit de milieuhoeck en de agrarische sector geven aan dat zij voorzien dat met name de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) kan resulteren in onduidelijkheden ten behoeve van de uitvoering. Waarbij insprekers uit de milieuhoeck vragen om een sterke verankering in de Verordening ruimte. Terwijl insprekers uit de agrarische sector juist vrezen voor de nieuwe regels (bovenwettelijke eisen, extra regels en beperkingen boven op de wettelijke eisen) ten aanzien van de transitie van Zorgvuldige Veehouderij. Hierbij geeft men aan dat dit de ontwikkeling van hun bedrijf wordt belemmerd en gevolgen kan hebben voor de werkgelegenheid aldaar. Op termijn zullen de bedrijven van insprekers niet meer levensvatbaar zijn en zullen primaire agrarische bedrijven niet meer kunnen bijdragen aan de economie van Brabant.

Reactie

De structuurvisie gaat niet over de normen in de Verordening ruimte of over de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV). De specifieke opmerkingen aangaande de eisen uit de verordening ruimte komen in die procedure aan bod.

4.1.5. Water

Inspreker vraagt meer aandacht voor een goede waterkwaliteit. Graag ziet men in de structuurvisie een basis waarop in regionaal verband een relatie wordt gelegd tussen mestbeleid, waterbeleid en ruimtelijk beleid.

Reactie

De partiële-herziening van de structuurvisie bevat op dit punt geen wijzigingen. Dit laat onverlet dat indien alle partijen hiermee instemmen dit besproken kan worden in de verschillende regionale overleggen, zie hiervoor ook onze reactie onder de kop: Regionaal ruimtelijk overleg - waterschappen

4.1.6. Uitvoerbaarheid-GGD

Insprekers geven aan dat het accent wordt gelegd op de dialoog en op het koppelen van de ruimtelijke ontwikkeling van de intensieve veehouderij aan beleid met betrekking tot volksgezondheid en dierenwelzijn. Insprekers geven aan dat onvoldoende naar voren hoe gemeenten hier uitvoering aan kunnen geven. Het is voor insprekers nog onvoldoende duidelijk is welke effecten de intensieve veehouderij heeft op de volksgezondheid.

Reactie

De GGD heeft in samenwerking met diverse partijen het afwegingskader volksgezondheid opgesteld. Gemeenten kunnen dat bij hun uitvoering betrekken. Ten aanzien van de dialoog wordt een werkwijze

opgesteld vanuit het netwerk De Peelhorst. Gemeenten kunnen dit afwegingskader desgewenst bij de uitvoering betrekken.

4.1.7. Plan-MER

In de Plan-MER worden aanbevelingen gedaan om ongewenste groei van de veestapel in overbelaste gebieden te voorkomen, ongeacht de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV). Dit advies sluit aan op de motie “Stop geen vee erbij” en de oproep om te komen tot een “stand still” van de veestapel. Indien geen invulling wordt gegeven aan deze aanbeveling en maatregelen uit blijven, dan staat dat haaks op uw voornemen om te komen tot een transitie naar een zorgvuldige veehouderij.

Reactie

Provinciale Staten hebben in hun besluit van 22 maart 2013 besloten om niet rechtstreeks te sturen op dieraantallen. Bij dit besluit hebben zij ook de door hen aangenomen motie uit 2010 betrokken. Het besluit is daarbij gebaseerd op de slotverklaring van het Brabantberaad. Daarin zijn geen afspraken gemaakt dat de provincie maatregelen zou inzetten om de groei van de veestapel tegen te gaan. In het Brabantberaad is dienaangaande het volgende aangegeven:

“Wij verwachten dat het volume van de veestapel in Brabant verder zal dalen, maar dat is geen garantie. Partijen zorgen dat de groei op bedrijfsniveau in Brabant mogelijk is binnen het volume van stoppende bedrijven. Er wordt geïnvesteerd in duurzaamheid en innovatie en op termijn, niet in administratieve systemen waarin het geld verdwijnt in rechten. Voor overbelaste situaties zoals de Peel moet de overbelasting verminderen voor alle aspecten die met de veehouderij samenhangen. Ook hier verwachten wij dat het volume van de veestapel in Brabant verder zal dalen maar ook hier is geen garantie. Ook in de Peel zullen wij die ontwikkeling en het beschermingsniveau van de omgeving zorgvuldig moeten monitoren en zo nodig interventies voorstellen om de verwachte ontwikkeling te borgen.”

De stand still waar insprekers op doelen of het niet bieden van ontwikkelruimte past niet bij deze verklaring die gezamenlijk is opgesteld. In de verklaring is aangegeven dat juist door ontwikkeling een verdere verduurzaming van de sector bereikt wordt. Met ontwikkeling doelen wij daarbij overigens niet per definitie op een verdere schaalvergroting! Ontwikkeling betekent juist ook investering in (meer) duurzame stalsystemen en meer ruimte voor de dieren.

In de Verordening ruimte nemen wij overigens wel regels op om onaanvaardbare en onomkeerbare situaties tegen te gaan. De voorwaarden die vanuit geur en fijn stof worden gesteld hebben juist werking op het gebiedsniveau. Deze normen (of interventies) beogen een verdere overbelasting in deze gebieden tegen te gaan en zelfs terug te brengen.

4.2. Glastuinbouw

Inspreker geeft aan dat de volwaardige glastuinbouwmogelijkheden steeds verder worden ingeperkt en gecentreerd. Inspreker mist daarin flexibiliteit. Daarnaast geven meerdere insprekers aan dat het uitbreidingsverbod voor solitaire glastuinbedrijven grote gevolgen kan hebben voor de desbetreffende bedrijven. Insprekers verzoeken de effecten van deze maatregel zorgvuldig in de besluitvorming te betrekken, mede op basis van het lopende onderzoek.

Reactie

In oktober 2013 is het onderzoeksrapport "solitaire glastuinbouw Noord-Brabant" vastgesteld. Uit dit onderzoek blijkt dat het voornemen consequenties heeft voor circa 170 perspectievolle glastuinbouwbedrijven. Daarom stellen wij voor om de uitbreiding van solitair gevestigde glastuinbouwbedrijven in gemengd landelijk gebied onder voorwaarden mogelijk te maken tot 3 ha netto glas. Dit leidt tot een wijziging van de tekst van de Svro.

Om een verdere sanering van solitair glas te bevorderen, stellen wij voor dat wij op korte termijn onderzoek doen naar een glas-voor-glasregeling. In de provincie Limburg wordt naar volle tevredenheid gewerkt met een dergelijk systeem. Door het oprichten van nieuw glas te koppelen aan de sanering van oud glas wordt bijgedragen aan de sanering van verspreid liggend glas.

Wij stellen voor om een basis voor de glas voor glas regeling te leggen in de structuurvisie en daarvoor een nader onderzoek op te starten. De uitbreiding van perspectievolle glastuinbouwbedrijven in gemengd landelijk gebied tot 3 hectare netto glas wordt vooruitlopend op deze regeling wel mogelijk gemaakt in de Verordening ruimte 2014.

De uitvoering van de glas voor glas regeling betekent dat individuele ondernemers die hun glasopstand willen uitbreiden zelf elders een bepaald areaal glas slopen of een financiële bijdrage leveren aan een provinciaal fonds dat wordt ingezet om verspreid liggend glas te saneren. Met de sloop van glas elders of de bijdrage aan het fonds wordt direct ook invulling gegeven aan de kwaliteitsverbetering landschap.

Wijziging

Uitbreiding van solitaire glastuinbouwbedrijven tot 3 hectare blijft onder voorwaarden mogelijk. Verder wordt aangegeven dat de provincie een onderzoek naar de instelling van een glas-voor-glas regeling start.

4.3. Mestverwerking

Insprekers geven aan dat een belangrijke doelstelling is om overaanbod van mestverwerking te voorkomen en tegelijkertijd de veestapel in Brabant niet verder te laten groeien. Insprekers constateren dat het een gemis is dat waterkwaliteit en bodem hierbij niet aan de orde komen. Insprekers leggen ten aanzien van mest een relatie met de "Biobased agenda" van de 5-sterrenregio Noordoost Brabant. Insprekers geven aan dat het niet alleen om groene fractie, maar ook om de bruine: de mest moet gaan.

Insprekers maken zich zorgen voor de volksgezondheid, de natuur en het landschap, zeker ook nu de kans bestaat dat onze provincie de mestverwerker voor heel Nederland wordt. Daarnaast maken insprekers zich ook uitdrukkelijk zorgen over de aanname dat de grotere hoeveelheden mest wel goed verwerkt kunnen worden. Insprekers wijzen er op dat in onze regio het Waalwijkse - cradle to cradle - bedrijf "Desso" heeft moeten afzien van het opzetten van een mestverwerkingsinstallatie inclusief een biovergister, omdat dit geen financieel gezond bedrijf zou kunnen worden.

Reactie

Door mestverwerking te combineren met het opwekken van energie vindt verwaarding van de mest plaats. Dit biedt economisch perspectief, leidt tot synergie tussen activiteiten, een verwaarding van reststromen en een lagere CO2-uitstoot. Dit draagt daarom bij aan een duurzame oplossing van het mestoverschot. Vanwege effecten die gepaard (kunnen) gaan met mestverwerking, voert de provincie een strakke regie op de ontwikkeling van dit soort initiatieven. De regio krijgt de ruimte om met passende oplossingen te komen en zodra hier een gedegen initiatief uitkomt, dan treedt de provincie graag met de regio/initiatiefnemer in overleg.

4.4. Overig

Inspreker geeft aan dat de zin: “ Het is daarbij t/m agrarische bedrijven, paragraaf 2.2.4 op pagina 26 tegenstrijdig over komt.

Reactie

Het klopt dat de zin een mate van tegenstrijdigheid kent. Dit is ook het vraagstuk waar wij voor staan. Het gaat namelijk om het zoeken van een balans tussen deze twee tegenstrijdige belangen.

5. Stedelijke ontwikkeling

5.1. Sterk stedelijk netwerk

Inspreker verzoekt tot het opnemen van de Strategische Agenda BrabantStad 2012-2020 en daar een effectueringskader aan te verbinden.

Reactie

De Strategische Agenda BrabantStad 2012-2020 is in de structuurvisie nader uitgewerkt in de paragraaf Verhouding met andere (strategische) provinciale plannen onder de noemer "#Brabant: Versterkt stedelijk netwerk Brabant". Daarnaast zullen wij de Strategische Agenda BrabantStad 2012-2020 op nemen als uitvoeringsaspect onder bestuurlijke afspraken/regionale samenwerking.

Wijziging

Toevoeging van de Strategische Agenda BrabantStad 2012-2020 aan Deel B. Structuren: ambitie, beleid en uitvoering, paragraaf 3.2.2. Uitvoering stedelijk concentratiegebied onder Overleg en bestuurlijke afspraken.

5.2. #Brabant: versterkt stedelijk netwerk Brabant

Inspreker geeft aan dat de vaststelling van de beleidsdocumenten 'De transitie van stad en platteland, een nieuwe koers' en '#Brabant: versterkt stedelijk netwerk Brabant' belangrijke koersbijstellingen zijn geweest. Deze twee strategische plannen zetten in op de twee delen van het Brabantse mozaïek: een aantrekkelijk en vitaal landelijk gebied, verweven met een sterk stedelijk netwerk met robuuste (internationale) verbindingen en een uitmuntend vestigingsklimaat. De structuurvisie is volgens inspreker de uitgelezen plek om de samenhang en wederzijdse afhankelijkheid van deze twee hoofdbestanddelen van het Brabantse mozaïek te onderstrepen en verder uit te diepen.

Reactie

In paragraaf 1.5.4. Verhouding met andere (strategische) provinciale plannen is getracht om deze relatie aan te geven. Hierbij is opgemerkt dat de kaders omtrent "De transitie van stad en platteland" door Provinciale Staten is vastgesteld. Dit is niet het geval voor: "#Brabant: versterkt stedelijk netwerk Brabant". Ten aanzien van #Brabant is aangegeven dat gestart gaat worden met de ontwikkeling van een gezamenlijk richtinggevend kader. Hiermee staan we aan de vooravond van de verdere ontwikkeling van het Brabants Mozaïek.

5.3. De ladder voor duurzame verstedelijking

Inspreker geeft aan dat de vervanging van de SER-ladder door de ladder voor duurzame verstedelijking begrijpelijk is. Inspreker pleit er wel voor dat in het landelijk gebied niet te krampachtig wordt vastgehouden aan het criterium van multimodale bereikbaarheid. De beperkte OV-bereikbaarheid van veel kleine kernen mag er niet toe leiden dat er geen mogelijkheden voor verstedelijking meer zijn. De leefbaarheid kan volgens inspreker anders te erg in het geding komen.

Reactie

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is de Ladder voor duurzame verstedelijking geïntroduceerd. De ladder is per 1 oktober 2012 ook als procesvereiste opgenomen in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Dat betekent dat overheden nieuwe stedelijke ontwikkelingen moeten motiveren met oog voor de onderliggende vraag in de regio, de beschikbare ruimte binnen het bestaande stedelijke gebied en een multimodale ontsluiting. De volledige handreiking en de samenvatting ervan zijn als publicaties te vinden via www.rijksoverheid.nl/svir.

5.4. Detailhandel

Insprekers geven aan dat de toevoeging van detailhandelsvoorziening naar analogie van de afspraken over woningbouwen bedrijventerreinen een wenselijke ontwikkeling is, mits dit niet ten koste gaat van lokale mogelijkheden en initiatieven. Insprekers delen de zorg over de gewenste ontwikkelingen binnen de detailhandel. Insprekers vinden het zinvol om in regionaal verband een discussie te voeren over de gewenste ontwikkelingen, kansen en bedreigingen in de detailhandel. Insprekers geven aan dat de afwegingen rond lokale of beperkt bovenlokale ontwikkelingen bij uitstek een verantwoordelijkheid van gemeenten zijn, waarbij het uitgangspunt een goede en zinvolle balans tussen regionale zorg en lokale autonomie dient te zijn.

Reactie

De provincie hecht vanuit het kader van de concentratie van verstedelijking en het sterk stedelijk netwerk belang aan het thema detailhandel. Detailhandel is tevens een onderdeel van de ladder voor duurzame verstedelijking. Wij beogen niet de individuele detailhandel met lokaal verzorgingsniveau te bespreken in de Regionale Ruimtelijke Overleggen. Het is wel van belang om detailhandel in regionaal verband te bespreken. Daarom is dit onderwerp aan de Regionale Agenda Werken toegevoegd.

5.5. Bedrijvigheid

Insprekers geven aan dat ten aanzien van bedrijvigheid alleen ontwikkelingen zijn toegestaan voor de eigen behoefte en binnen de schaal van het landelijk gebied. Insprekers willen juist - gelet op de mondiaal gevestigde bedrijven aldaar- deze bedrijven maximaal worden gefaciliteerd.

Reactie

De partiële herziening van de structuurvisie bevat op dit punt geen wijzigingen.

5.6. Op peil houden van voorzieningen

Insprekers geven aan dat heel Brabant bijdraagt aan de sterk economische positie en gezien moet worden als één economisch kerngebied, waarbij een generiek verstedelijkingsmodel niet past. Inspreker pleit voor bereikbaarheidspatronen (tijd-ruimte) en de economische potentie (bijvoorbeeld de topsectoren) en minder naar geografische grenzen. Insprekers denken dat een migratiesaldo van 0 geen oplossing biedt voor de hedendaagse vraagstukken.

Insprekers vindt het een gemis dat het op peil houden/brengen van voorzieningen geen onderdeel is in de herziening van de structuurvisie. Ook geeft één inspreker aan dat hierbij gedacht moet worden aan de missie van Busquets.

Reactie

De partiële herziening van de structuurvisie bevat op dit punt geen wijzigingen. In de structuurvisie is in paragraaf 3.9 Concentratie van verstedelijking overigens expliciet opgenomen dat het op peil houden van het voorzieningenniveau een belangrijk aandachtspunt is. Ten aanzien van de reacties aangaande het uitgangspunt migratiesaldo-nul moeten wij melden dat dit geen onderdeel is van deze partiële herziening van de structuurvisie.

5.7. Stedelijk concentratiegebied

Inspreker verwijst naar hun zienswijze van 6 mei 2010 op de ontwerp Structuurvisie uit 2010. Waarbij er wordt aangedrongen om de zinsnede dat Uden en Veghel 'los' liggen van het overige stedelijke concentratiegebied te schrappen. Tevens wordt verzocht om Cuijk en Boxmeer aan te duiden als stedelijk concentratiegebied. Inspreker geeft aan dat bij de vaststelling van de Structuurvisie 2010 deze opmerkingen niet zijn overgenomen. Dit doet volgens insprekers geen recht aan het regionale belang van deze kernen op het gebied van wonen, werken en voorzieningen. En dat belang is de afgelopen jaren alleen maar toegenomen. Inspreker verzoekt om dit te corrigeren in deze partiële- herziening van de structuurvisie.

Reactie

De partiële herziening van de structuurvisie bevat op dit punt geen wijzigingen. Er is geen aanleiding om ons standpunt, zoals verwoord in de Nota van inspraak behorende bij de Structuurvisie 2010 te heroverwegen.

5.8. MIRT -Ruimtelijk-economische structuur

Inspreker constateert dat de ontwerp-structuurvisie 2014 een nog sterkere economische insteek heeft gekregen. De strategische (verbindende) ligging van Noordoost Brabant tussen Greenport, Brainport, Med Valley en Food Valley zoals die ook in de regionale Strategische Agenda van NO Brabant is aangegeven wordt onderkend. Inspreker ondersteunt de versterkte inzet op de ontwikkeling van economische programma's. Voor inspreker ligt daarbij een belangrijke focus op het ontwikkelen van economische dynamiek, samen met het bedrijfsleven en actieve organisaties, en de ontwikkeling van de Landschappen van Allure, waarin Bernhoven en de hele zuidelijke Maashorst een heel sterke positie heeft. In dat verband hechten insprekers veel waarde aan het Brabants mozaïek waarin de grotere Brabantse steden en het ommeland met elkaar verbonden zijn en elkaar versterken.

Reactie

In de update van de Gebiedsagenda (2013) is een scherpere focus aangebracht in de (ruimtelijke) opgaven die er voor Brabant toe doen. De focus ligt, vanuit de visie om Brabant als top kennis- en innovatieregio te versterken, op vier opgaven: Brainport, Maintenance Valley, logistiek en agro & food. In aanvulling daarop zijn een aantal randvoorwaardelijke opgaven geformuleerd ter versterking van het Brabantse mozaïek. De constatering van inspreker is dan ook juist.

5.9. MIRT i.r.t. de economische kennisclusters

Insprekers reageren op het doorhalen van de verschillende sectoren binnen de economische kennisclusters, zoals toerisme en recreatie.

Reactie

Wij hebben de passages aangepast vanwege de vaststelling van het economisch programma 2020. Waar wij eerst binnen deze kennisclusters de topsectoren hadden benoemd waarover in het kader van het MIRT afspraken zijn gemaakt met het Rijk, hebben wij nu de specifiek benoemde aandachtsvelden uit het economisch programma 2020 opgenomen. Met deze wijziging sluit de Svro beter aan bij de beleidsdoelen die de provincie nastreeft.

Voorgaande betekent overigens niet dat de provincie geen beleid meer voert op sommige sectoren die nu niet meer opgesomd staan. Bijvoorbeeld toerisme en recreatie is een belangrijk beleidsveld vanuit de vrijetijdseconomie en is als zodanig ook in de Svro als provinciaal belang benoemd.

Wijziging

De tekst in paragraaf 3.13. Economische kennisclusters zal worden aangepast. Waarbij verwezen zal worden naar de zes economische kennisclusters en het economisch programma 2020. Ook zullen de uitvoeringsparagrafen Deel B 3.1.2 Versterking van de economische clusters en Deel B 3.2.2. Uitvoering stedelijk gebied hiermee in lijn worden gebracht.

5.10. Teksten economische kennisclusters

Pagina 99: Bij de regio Noordoost ontbreekt Health, terwijl dit wel wordt genoemd onder paragraaf 2.4.4. De kernkwaliteiten van het moderne landschap, onder punt 4. Dit geldt ook voor de opsomming uit Deel B, Hoofdstuk 3, paragraaf 3.1.2. op pagina 99.

Reactie

Het klopt dat in de opsomming op pagina 33 meerdere thema's genoemd staan. De genoemde thema's op pagina 33 hebben echter een andere achtergrond dan de thema's zoals deze zijn aangepast in verband met de afspraken aangaande het MIRT. Het kan dus zijn dat niet overal in de structuurvisie dezelfde opsomming is gebruikt.

5.11. Relatie Eindhoven en Hasselt/Genk

Inspreker geeft aan dat het belang van de relatie tussen Eindhoven en Hasselt/Genk binnen de visie op de stedelijke netwerken onvoldoende of te zwak in de tekst wordt benadrukt.

Reactie

De structuurvisie geeft een abstracte basis voor de ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie Noord-Brabant. Het is niet opportuun om alle gevolgen voor ruimtelijke ontwikkelingen op te nemen. Dit laat onverlet dat bij het programma #Brabant: Versterkt stedelijk netwerk Brabant is opgenomen dat ruimtelijke ontwikkelingen in samenhang met de ontwikkeling van sterke economische clusters en een robuust en efficiënt verkeers- en vervoerssysteem moeten worden gezien. Dit met oog voor de eigenheid en diversiteit van de Brabantse steden en de kwaliteit van het Brabants mozaïek.

6. Infrastructuur

6.1. Brainport-Oost en Grenscorridor N-69

Op 30 juni 2011 hebben Provinciale Staten de structuurvisie Brainport-Oost , bekend onder NL.IMRO.9930.sv2010deeld-vs02 vastgesteld. De structuurvisie voor de grenscorridor N-69 is op 22 juni 2012 vastgesteld en is bekend onder: NL.IMRO.9930.sv2010deele-vs01. Deze wijzigingen zijn bij deze partiële-herziening geïntegreerd. Hier zijn geen zienswijzen op ontvangen. Wel zijn een aantal reacties ontvangen aangaande Brainport, zie onderstaande.

6.1.1. Brainport, Algemeen

Insprekers geven aan om Brainport in lijn met de adviescommissie Krachtig Bestuur steviger te verwoorden.

Reactie

Brainport staat expliciet genoemd onder de integrale opgaven in hoofdstuk 2 Ruimtelijke opgaven in Brabant en in de definitieve versie zal Brainport verbeeld worden op kaart 1. Hoofdoopgaven uit de update van de MIRT Gebiedsagenda Brabant 2013.

6.1.2. Brainport Avenue en Panorama Brainport-Oost

Insprekers vragen om Brainport Avenue op te nemen bij de Ruimtelijke opgaven voor Brabant en in bijlage 2, aangaande gebiedsontwikkelingen.

Inspreker verzoekt om de Panorama Brainport-Oost (naar aanleiding van de verbreding van de N-279 op te nemen in de structuurvisie als een ontwikkeling die bijdraagt aan een hoge ruimtelijke ontwikkeling aan de oostkant van de Brainportregio.

Reactie

De structuurvisie geeft een abstracte basis voor de ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie Noord-Brabant. De structuurvisie geeft een abstracte basis voor de ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie Noord-Brabant. Daarbij zijn nu negen gebiedsontwikkelingen benoemd waarin de provincie het voortouw neemt. Dat laat onverlet dat er in de regio nog andere gebiedsontwikkelingen spelen die evenzeer van belang zijn. Dat maakt deze echter niet tot een provinciale gebiedsontwikkeling. Overigens betreft het verzoek een wijziging van de Structuurvisie die nu niet voorligt. Zoals in H.1 van de Svro is aangegeven wordt de komende periode verder uitwerking gegeven aan #Brabant. Hierbij wordt in samenspraak met de partners gezien hoe daar op een goede manier invulling aan wordt gegeven. Het ligt in de rede Brainport Avenue en Panorama Brainport-Oost in dat traject te betrekken.

6.2. (Hoofd)wegennet

6.2.1. MIRT Gebiedsagenda Brabant

Inspreker verwijst naar hun zienswijze van 6 mei 2010 op de ontwerp Structuurvisie uit 2010. Inspreker heeft toen gepleit voor het opnemen van de gebiedsopgaven uit de MIRT Gebiedsagenda Brabant in de provinciale structuurvisie. Nu de actualisering van de Gebiedsagenda heeft plaatsgevonden, kan dit onderdeel van de Structuurvisie aangevuld worden. Naast de door u genoemde verbeteropgaven in het perspectief (hoofd)wegennet (4.2.1) verwijst inspreker graag naar de voor de regio belangrijke overige opgaven water, weg, spoor en openbaar vervoer uit de Gebiedsagenda (met name de hoofdstukken Logistiek, Agro en Food, Brabant Mozaïek, Verstedelijking en Mobiliteit).

Reactie

De uitgangspunten zoals benoemd in de gebiedsagenda (2013) zijn in de structuurvisie opgenomen. Wij vinden het niet nodig om alle acties uit de gebiedsagenda vervolgens ook weer in de structuurvisie te vertalen.

6.2.2. Verbinding Ruhrgebied

Inspreker geeft aan dat het goed is dat de verbinding met het Ruhrgebied wordt versterkt. Daarnaast vraagt inspreker om de economische potentie van de A77-as nader te inventariseren en deze toe te voegen aan de opsomming in paragraaf 3.14 en paragraaf 4.2.1. Perspectief (hoofd)wegennet. Tevens verzoekt inspreker om de weg op te nemen op de kaarten.

Reactie

Wij hechten ook groot belang aan het versterken van de verbindingen met het Ruhrgebied zowel over de weg als per spoor. De bereikbaarheid over de weg is vooral gebaat bij het verbeteren van de doorstroming op de A67 Eindhoven – Venlo – Duitse grens. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt echter bij het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Als gevolg van beperkte financiële middelen in het MIRT Rijk is capaciteitsuitbreiding van de A67 niet voor 2028 te verwachten.

6.2.3. Ruit om Eindhoven

Inspreker geeft aan dat de realisatie van de ruit om Eindhoven naar verwachting gevolgen zal hebben voor het verkeer op de N272 van Gemert naar Boxmeer. Inspreker geeft aan dat er in de structuurvisie niet in wordt gegaan op deze effecten. Graag ziet inspreker een formulering terug, dat hier aandacht aan wordt besteed.

Reactie

De gevolgen van de realisatie van de Ruit om Eindhoven op andere delen van het wegennet, zijn en worden afgewogen in het kader van de studies naar de Noordoostcorridor. Dit heeft in 2011 reeds geresulteerd in een aanpassing van de structuurvisie, waarin de gevolgen zijn meegewogen.

6.2.4. Transportzone Hoogstraten-Meer

Inspreker geeft aan dat de grensoverschrijdende transportzone Hoogstraten-Meer (op Nederlands grondgebied gekend als 'Hazeldonk') beschouwd wordt als een poort van Vlaams niveau. Een

samenhangende ontwikkeling aan beide zijden van de grens is volgens inspreker wenselijk. Het is opvallend dat de transportzone niet is aangeduid in de visiekaart van de structuurvisie. Inspreker vindt het ruimtelijk beleid voor de zone op Nederlands grondgebied onduidelijk. Inspreker vraagt aandacht voor deze belangrijke grensoverschrijdende structuur.

Reactie

Wij zijn ons terdege bewust van deze grensoverschrijdende transportzone. De Visiekaart van de Structuurvisie toont slechts de hoofdstructuren. Ook andere poorten zijn niet op de kaart gezet. De verdere ontwikkeling van het bestaande terrein is met name een gemeentelijke aangelegenheid (gemeente Breda).

6.2.5. A59-A50 als economische Verbindings-as

Inspreker geeft aan dat men in de beschrijving van BrabantStad met andere stedelijke netwerken de A59 en A50 missen als nationale economische verbindings-as.

Reactie

Het stedelijk netwerk BrabantStad is verbonden met omliggende stedelijke netwerken via (inter)nationale economische assen: de noord-zuid verbindingen A2, A4 en A16 en de oost-west verbindingen A58 en A67. De A59 's-Hertogenbosch – Nijmegen en de A50 Eindhoven – Nijmegen kunnen worden toegevoegd aan deze opsomming.

Wijziging

Toevoeging van de A59 en A50 als economische as in paragraaf 3.2.1. Perspectief stedelijk concentratiegebied.

6.2.6. A50 - De Maashorst

Inspreker geeft aan dat de A50 een van de belangrijke dragers voor de verdere ontwikkeling van Uden en de regio is. Op grond van de verwachte autonome groei van de mobiliteit in Brabant verwacht inspreker dat in de toekomst nieuwe knelpunten in de bereikbaarheid van Uden via de A50 kunnen ontstaan. Het is volgens inspreker noodzakelijk om de komende jaren te (blijven) investeren in een verbetering van die bereikbaarheid. Voor inspreker gaat het om de knelpunten op de weg A50 Uden - Veghel en het knooppunt Paalgraven bij Oss. Om deze knelpunten op te lossen en knelpunten voor de toekomst te voorkomen zal er geïnvesteerd moeten blijven worden in de A50 als belangrijke vervoersas.

Reactie

Wij onderkennen het (economisch) belang van de A50 Eindhoven – Veghel – Uden - Oss – Arnhem/Nijmegen. De verantwoordelijkheid voor de A50 ligt bij het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Op grond van de Nationale Markt- en Capaciteitsanalyse voorziet het ministerie van Infrastructuur en Milieu tot 2030 geen structurele bereikbaarheidsproblemen op de A50. Om die reden zijn ook geen grootschalige investeringen voor 2028 voorzien in het MIRT.

6.2.7. Paalgraven

Inspreker pleit er voor om het knooppunt A50/A59 (Paalgraven) aan te merken als een aandachtspunt van verbetering. Nu binnen afzienbare tijd de flessenhalsproblematiek bij de brug van Ewijk is opgelost zal knooppunt Paalgraven de volgende zwakke schakel worden. Gezien de verkeersafwikkeling van dit knooppunt in zijn huidige vorm al te wensen overlaat zal extra verkeersdruk de situatie nog verder verslechteren.

Reactie

Wij onderkennen dat het knooppunt Paalgraven en zullen in 2014 de capaciteit van de op- en afritten en de aanliggende wegen vergroten. Naar verwachting zal hierdoor de verkeersdoorstroming op het knooppunt en de aanliggende wegen aanzienlijk verbeteren.

6.2.8. Stedelijke knoop Den Bosch/Vught

Inspreker verzoekt om de problematiek integratie/ontwikkeling hoofdinfrastructuur in de stedelijke knoop Den Bosch /Vught toe te voegen aan de benodigde ontwikkelingen.

Reactie

Veel weg- en spoorinfrastructuur komt inderdaad samen bij de stedelijke knoop Den Bosch/Vught. In overleg tussen Rijk, provincie Noord-Brabant, betrokken gemeenten, ProRail en NS wordt op diverse manieren gewerkt aan structurele oplossingen die de bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid verbeteren. Zo is de afgelopen jaren de A2 rond Den Bosch verbreed en is de randweg Den Bosch aangelegd aan de westzijde van de stad. Hierdoor is een robuuster wegennetwerk ontstaan. Op het gebied van de spoorinfrastructuur is inmiddels een extra spoorbrug over de Dieze gerealiseerd evenals een vrije kruising voor het spoorvervoer ten noorden van het spooreplacement Den Bosch.

Ook voor de komende jaren werken betrokken partijen nog aan diverse projecten rond de stedelijke knoop Den Bosch/Vught die de bereikbaarheid en leefbaarheid verder moeten verbeteren. Zo worden maatregelen voorbereid om de leefbaarheidsproblematiek op de N65 door Vught te verbeteren, wordt de verkeersdoorstroming op de A59 Waalwijk – Den Bosch en de N279 Veghel – Den Bosch verbeterd en wordt een onderzoek gestart naar de (te verwachten) bereikbaarheidsproblematiek op de A2 tussen knooppunt Deil en Den Bosch. Tot slot wordt binnen het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer onderzocht welke maatregelen noodzakelijk zijn om de groei van het personen- en goederenvervoer per trein op de corridor Utrecht – Den Bosch – Eindhoven mogelijk te maken zonder dat dat ten koste gaat van de veiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid van de aan deze spoorcorridor gelegen gemeenten.

6.2.9. Kaart 7

Inspreker geeft aan dat op kaart 7 het wijdmazige stedelijke netwerk van Eindhoven-Helmond en de knoop Den Bosch toont en dat veel noord-zuidlijnen en oost-westlijnen als een trechter samenkomen met als consequentie dat het daar gaat vastlopen. Inspreker acht het onbegrijpelijk dat een oostelijke aansluiting op knooppunt Empel niet is opengehouden en dat als gevolg van de bocht van Meteren het goederenvervoer per spoor nog structureel gaat toenemen. Inspreker geeft aan dat Den Bosch/Vught een pijndossier is/wordt.

Reactie

De genoemde kaart is niet gewijzigd en maakt dan ook geen deel uit van deze partiële-herziening van de structuurvisie en de ingekomen reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing.

6.3. Spoorwegennet

6.3.1. Robel-lijn

Insprekers geven aan dat de realisatie van een RoBel-lijn onvoldoende duidelijk in de ontwerp Structuurvisie is opgenomen. Op de Visiekaart staat in West-Brabant het deel van de goederenruit ingetekend. Echter in de tekst van artikel 4.3.2. Uitvoering spoorwegennet is de passage 'de provincie zet zich samen met partners in voor de realisering van de Goederenruit Zuid-Nederland met als belangrijk onderdeel daarvan de aanleg van de RoBel-lijn' geschrapt. Inspreker vindt dat dit verwarring schept. Insprekers verzoeken om hierin duidelijkheid te scheppen. Insprekers merken daarbij op, dat in voorgaande versies de noodzaak voor een dedicated goederenspoor ook steeds prominent onderdeel van de Structuurvisie uitmaakte. De RoBel-lijn komt terug in de Brabantse Spoor Agenda 2030 en de strategische agenda van de regio. Deze dedicated goederenspoorlijn is voor de regio van strategisch zeer groot belang. De RoBel-lijn draagt voor een groot deel bij aan de veiligheid (spoorweg- en externe veiligheid) en leefbaarheid in de kernen. Daarnaast geven insprekers aan dat de RoBel-lijn een voorwaarde voor verdere (economische) groei van het goederenvervoer over spoor en de economische topsectoren (Biobased Economy, logistiek en maintenance) in de regio West-Brabant | Zuidwest-Nederland is. Toename van goederenvervoer kan alleen maar plaatsvinden op een daarvoor aangewezen goederenspoorlijn buiten de kern om. Inspreker geeft aan dat er een uitdaging ligt om de spoorinfrastructuur zo optimaal en efficiënt mogelijk in de kwetsbare omgeving tussen bebouwing en Brabantse Wal in te passen.

Reactie

Het beleid aangaande de Robel-lijn is niet gewijzigd. Omdat het Rijk op dit moment heeft aangegeven de Robellijn pas op de lange termijn te willen realiseren, is de provinciale inzet voor de komende jaren in de uitvoeringsagenda geschrapt. Dit omdat er dienaangaande geen concrete trajecten lopen. De Robel-lijn is voor de provincie in het kader van leefbaarheid en veiligheid nog steeds van belang. Wij willen voorkómen dat ontwikkelingen plaats vinden die realisatie op termijn van een 'dedicated' goederenspoorlijn tussen Rotterdam en Antwerpen, als onderdeel van de goederenruit Zuid-Nederland, onmogelijk maken.

6.3.2. Maaslijn

Inspreker geeft aan dat hij op pagina 115 de inzet ten aanzien van het (inter)nationaal spoor de verbetering/opwaardering van de Maaslijn tussen Nijmegen en Venlo mist. Verder merkt inspreker op daarbij vooral denken aan personenvervoer en vindt inspreker de Maaslijn minder geschikt om bijvoorbeeld te functioneren als zuidtak van de Betuweroute.

Reactie

De Maaslijn maakt geen deel uit van deze partiële-herziening van de structuurvisie. Er wordt momenteel gewerkt aan een opwaardering van het spoor. De opwaardering bevindt zich momenteel nog in een te vroeg stadium om in de structuurvisie te vermelden.

6.3.3. Spoorlijn Breda-Utrecht

Inspreker verzoekt om op pagina 115: Onder b (inter)nationaal spoor de navolgende zin aan de eerste alinea toe te voegen: 'Ook wordt door inspreker ingezet op het niet onmogelijk maken van een toekomstige spoorlijn Breda - Utrecht.'

Reactie

Wij kunnen ons vinden in de toevoeging van deze zin. De toenmalige minister van I&M heeft aan de Tweede Kamer toegezegd dat bij een eventuele verbreding van de A27 ervoor zorg wordt gedragen dat een eventuele spoorlijn Breda-Utrecht niet onmogelijk wordt gemaakt.

Echter dit zou ook moeten gelden voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen langs de A27 Breda-Gorinchem-Utrecht. Voorkomen moet worden dat er in Brabant ruimtelijke ontwikkelingen te dicht op de rijksweg worden gerealiseerd (o.a. bedrijvenparken) waardoor een bundeling van een toekomstige spoorlijn met de A27 nagenoeg onmogelijk wordt gemaakt. In dat geval zouden onevenredig hoge aanvullende kosten ontstaan.

Wijziging

De tekst op pagina 115 wordt aangepast conform de gegeven reactie.

6.3.4. HSL spoorverbinding Breda-Brussel

Inspreker verzoekt om op pagina 116, 4.3.2 Uitvoering spoorwegennet Onder 1. De HSL spoorverbinding Breda - Brussel in relatie tot de verdere ontsluiting van Brabantstad "HSL" toe te voegen in bovenstaande zin.

Reactie

Wij menen uit de opmerking van de gemeente Breda op te maken dat in de huidige zin de afkorting HSL ontbreekt. In principe willen we die verbinding ook laten verlopen over het HSL spoor/tracé. Als de intentie van inspreker is om dit te benadrukken dan kan deze toevoeging worden overgenomen.

Wijziging

De tekst op pagina 116 wordt aangepast conform de gegeven reactie.

6.4. Vaarwegennet

Insprekers geven aan dat in de structuurvisie geen aandacht wordt besteed aan de provinciale vaarwegen in Noord-Brabant, maar alleen aan de rivieren en kanalen in beheer bij Rijkswaterstaat. Dat is verrassend aangezien de provincie zelf beheerder is van het provinciale vaarwegenstelsel en wij via de Verordening water in medebewind zijn opgeroepen. Vanuit deze optiek zou een passage over het provinciale vaarwegenstelsel in de rede liggen. Tevens constateert inspreker dat de provincie ambities heeft ten aanzien van Maintenance Valley. Ambities die gedeeld worden door de Regio West-Brabant.

Reactie

Deze Structuurvisie 2010 – partiële herziening 2014 richt zich alleen op het verwerken van besluitvorming die al provinciaal niveau heeft plaats gehad, zoals onder het hoofdstuk Visie en sturing, paragraaf algemeen, proces is verwoord. Het beleid aangaande het provinciale vaarwegenbeleid is niet gewijzigd.

Leidend voor het provinciale vaarwegenbeleid is het mogelijk maken van meer goederenvervoer over water, zoals dat is geformuleerd in de Visie Vaarwegen en de Brabantse Strategische Visie Goederenvervoer. Er zijn vele projecten uitgevoerd en een aantal op dit moment in uitvoering, gericht op verbetering van de vaarweginfrastructuur. Dit betreft met name de Maas, Zuid-Willemsvaart en Wilhelminakanaal. Dit zijn vaarwegen in eigendom en beheer van het Rijk. In West-Brabant heeft de provincie een aantal vaarwegen in eigendom, waar het beheer en onderhoud in opdracht is gegeven aan het waterschap. Het belang van stimuleren van meer goederenvervoer over water geldt ook voor deze vaarwegen.

De opvatting van insprekers dat geen aandacht wordt besteed aan de provinciale vaarwegen in Noord-Brabant is dus niet juist.

6.5. Haven

Inspreker geeft aan dat men verlangt dat de uiteindelijke uitkomsten uit de gezamenlijke discussie over de Havenvisie Moerdijk 2030 in de structuurvisie wordt overgenomen.

Reactie

De Structuurvisie 2010 – partiële herziening 2014 richt zich alleen op het verwerken van besluitvorming die al provinciaal niveau heeft plaats gehad, zoals onder het hoofdstuk Visie en sturing, paragraaf algemeen, proces is verwoord. Dit is nog niet het geval voor de Havenvisie Moerdijk 2030. Zodra de besluitvorming is afgerond kan dit onderwerp- afhankelijk van de besluitvorming in de structuurvisie worden opgenomen.

7. EHS, ondergrond, duurzame energie

7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022

Op 21 september 2012 hebben Provinciale Staten de nota: “Brabant: uitnodigend groen, Integrale provinciale natuur- en landschapsvisie 2012-2022” vastgesteld. Dit beleid is in de ontwerp-structuurvisie 2010 – partiële herziening 2014 verwerkt. Ten aanzien van de gekozen koers ten aanzien van de ambities om de gedefinieerde EHS te realiseren zijn geen reacties ontvangen.

7.1.1. EHS

Insprekers onderschrijven dat het behoud en versterking van de EHS van groot belang is en pleiten daarom voor verdere realisatie van de EHS en transparante monitoring. Waarbij is opgemerkt dat insprekers er voor pleiten, dat als er sprake is van aantasting, sprake dient te zijn van minimaal evenredige en gelijkwaardige compensatie. Daarnaast pleiten verschillende insprekers er voor om de natuurcompensatie in te mogen zetten voor doelrealisatie van groenblauwe structuren.

Reactie

Wij delen het standpunt aangaande het behoud en versterking van de EHS. Deze ambitie is ook door Provinciale Staten uitgesproken. Ondanks de besluitvorming van het Rijk om de ambities en de bijbehorende middelen naar beneden bij te stellen kiest Brabant er voor om de gehele EHS te realiseren. Dit brengt echter wel keuzen met zich mee. Eén daarvan is om de mogelijkheden voor financiële compensatie te verruimen. Deze middelen worden enkel en alleen gebruikt om de EHS verder te realiseren. Indien het mogelijk is om een win-win situatie in groenblauwe structuren te creëren, dan zullen wij deze mogelijkheid niet onbenut laten.

Teneinde de EHS zo spoedig mogelijk te realiseren en de overbegrenzing van de EHS te beëindigen, wordt in beginsel vastgehouden aan een verplichte compensatie binnen de EHS. Initiatiefnemers hebben daarbij de keuze tussen fysieke of financiële compensatie. De verplichte compensatie binnen de EHS betekent daarbij ook aansluiting in grotere begrensde EHS gebieden waardoor de aanleg van kleine losliggende EHS wordt voorkomen.

In geval van grotere gebiedsontwikkelingen kan dit anders liggen; door de samenhang van diverse delen van zo'n ontwikkeling, kan het juist wenselijk zijn om wel buiten de EHS te compenseren. Daarom is het voorstel om dit (weer) mogelijk te maken. Dit leidt overigens niet tot een aanpassing van de Structuurvisie maar alleen tot een wijziging van de Verordening.

7.1.2. Begrenzing EHS

Inspreker geeft aan dat de EHS zoals deze op de kaarten zijn begrensd ontoereikend is. Inspreker verzoekt dan ook om in de structuurvisie uit te dragen dat de begrensde EHS in tegenstelling tot wat op de kaarten van de structuurvisie is aangegeven zeker niet beperkt zijn tot hetgeen wat op de kaarten is opgenomen.

Reactie

De structuurvisiekaarten geven een abstracte basis voor de aanduidingen op de kaarten van de Verordening ruimte. Dit betekent dat op onderdelen verschillen kunnen bestaan tussen een structurenkaart en de gedetailleerde kaart van de Verordening ruimte. Bij discrepantie tussen de kaarten uit de Structuurvisie ruimtelijke ordening en de Verordening ruimte zijn de (rechtsreeks werkende) aanduidingen uit de Verordening ruimte juridisch bindend.

7.1.3. EVZ

Inspreker verzoekt om op pagina 128: Bij EVZ toe te voegen "een verbinding over land tussen bestaande...".

Reactie

EVZ's worden als 'nat' aangeduid als het EVZ's zijn waar het waterschap primair het initiatief voor moet nemen omdat ze naast waterlopen liggen die onder beheer of verantwoordelijkheid van het waterschap vallen. Voor het functioneren van de EVZ gaat het om het landgedeelte, niet om de waterloop zelf.

Wijziging

De tekst op pagina 128 wordt aangepast conform de gegeven reactie.

7.1.4. Robuust en veerkrachtig water- en natuursysteem

Inspreker geeft aan dat de toevoeging "Door ruimte te tot en met ecologische hoofdstructuur" niet nader wordt onderbouwd. Insprekers vraagt om aan te geven hoe hieraan in het kader van ruimtelijke ontwikkelingsprocessen invulling wordt gegeven.

Reactie

Hiermee wordt de verbinding gelegd tussen de nieuw vastgestelde nota BruG en de structuurvisie. De onderbouwing van dit beleid staat in het BruG en houdt in dat er ruimte is voor ontwikkeling. Bijvoorbeeld aan de rand van de EHS, mits dit bijdraagt aan de realisatie van de EHS.

7.1.5. De term "nieuwe natuur"

Inspreker stelt dat de term nieuwe natuur misleidend is. Natuurwaarden laten zich slechts in beperkte mate scheppen. Flora en fauna zijn in zekere zin wel vervangbaar en opnieuw te scheppen. Dit geldt echter niet voor de abiotische natuurwaarden welke plaats- en bodemgebonden zijn en het resultaat van zeer lange vormingsprocessen. Daardoor zijn deze niet vervangbaar en kunnen om die reden ook niet gemitigeerd en gecompenseerd worden.

Reactie

Bestaande natuur is alle natuur die nu aanwezig is. Deze is terug te vinden op de beheertype kaart van het natuurbeheerplan. Alle nieuwe natuur is natuur die nog ingericht moet worden. Dat betreft vaak landbouwgronden waar nog natuur ontwikkeld moet worden. Deze gronden zijn begrensd vanuit de waarden die daar nu al aanwezig zijn en in potentie ontwikkeld kunnen worden.

7.2. Startnotitie: Samenhangend beleid voor de Ondergrond

Ten aanzien van de implementatie van de startnotitie Samenhangend beleid voor de ondergrond zijn geen reacties ontvangen. Wel zijn een aantal reacties ingekomen ten aanzien van het onderwerp schaliegas.

7.2.1. Schaliegas

Insprekers geven aan dat bij de winning van Schaliegas geen sprake is van een respectvol omgaan met de aanwezige kwaliteiten van een gebied. Waarbij tevens de vrees wordt geuit ten aanzien van onze drinkwatervoorziening. Het verzoek is om de ondergrond te beschermen en daarom in de Structuurvisie op te nemen dat (proef) boringen voor de winning van schaliegas niet passen in de huidige visie op de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Brabant.

Reactie

Op 20 september 2013 hebben Provinciale Staten de Visie op het benutten van potenties in de ondergrond vastgesteld. Daarnaast hebben Provinciale Staten op 27 september 2013 de Motie Brabant Schaliegasvrij aangenomen. Reden voor deze motie is dat Brabant veel grondwater, met een hoge kwaliteit heeft. Dit wordt benut voor de bereiding van drinkwater, de productie van levensmiddelen en andere industriële bedrijvigheid, en vraagt om bescherming. Achteruitgang van de grondwaterkwaliteit moet op grond van Europese regels (de Kaderrichtlijn Water) worden voorkomen. Dat geldt zowel voor gebieden waar op dit moment grondwater wordt gewonnen, als ook voor strategische grondwatervoorraden voor toekomstig gebruik. Daarnaast heeft dit grondwater een economisch belang en draagt het bij aan een goed vestigings- en leefklimaat.

Daar waar voor activiteiten in de ondergrond bovengrondse installaties nodig zijn (zoals bij geothermie, gas- en oliewinning) is een afweging nodig tussen belangen van natuur- en landschap, cultuurhistorische waarden, water, nut en noodzaak van winning van fossiele energie, transitie naar duurzame energie en een goed vestiging- en leefklimaat. Indien activiteiten in de ondergrond risico's opleveren op onomkeerbare veranderingen in de kwaliteit van de bodem en het grondwater, is grote terughoudendheid geboden. Onconventionele technieken, zoals bij de winning van schaliegas, brengen nieuwe risico's met zich mee. De toenemende claims op de ondergrond en de ontwikkeling van rijksbeleid vragen om een standpuntbepaling van de provincie bij de ontwikkeling van integraal beleid voor de ondergrond en afweging van functies en waarden. De visie van Brabant voor benutting van potenties in de ondergrond wordt bepaald door de volgende randvoorwaarden:

- uitvoering is schoon en veilig; (milieuhygiënisch en maatschappelijk verantwoorde risico's),
- is ruimtelijke inpasbaar

en de volgende richtinggevende principes om duurzaam benutten van potenties in de ondergrond te borgen:

- Beschermen gaat boven benutten,
- hernieuwbare bronnen (grondwater, warmte) gaan boven bronnen voor eenmalig gebruik (delfstoffen, permanente opslag),

- benutten van de ondergrond ten behoeve van duurzaamheidsdoelen gaat voor economisch gewin,
- tijdelijke opslag voor definitieve opslag.

Vanuit ruimtelijke optiek is vooral aandacht nodig voor activiteiten in de ondergrond waar bovengrondse installaties bij nodig zijn, zoals geothermie, (schalie)gas- en oliewinning. Thema's die een rol spelen in de afweging bij deze activiteiten zijn natuur- en landschapswaarden, bescherming van cultuurhistorische waarden, een robuust en veerkrachtig water- en natuursysteem, nut en noodzaak van winning van fossiele energie, transitie naar duurzame energie, gezondheid en een goed vestiging- en leefklimaat. Indien activiteiten in de ondergrond risico's opleveren op onomkeerbare veranderingen in de kwaliteit van de bodem en het grondwater, is grote terughoudendheid geboden.

Wijziging

Bij de opsomming in paragraaf 2.2.5. wordt schaliegas toegevoegd. Dit resulteert in navolgende opsomming: (zoals bij geothermie, (schalie)gas- en oliewinning). Idem voor paragraaf 3.7 duurzaam gebruik van de ondergrond. Waarbij in paragraaf 3.7. duurzaam gebruik van de ondergrond na de zin "Thema's die een rol tot en met leefklimaat." een zin wordt toegevoegd luidende:

Indien activiteiten, zoals de winning van schaliegas, in de ondergrond risico's opleveren op onomkeerbare veranderingen in de kwaliteit van de bodem en het grondwater, is grote terughoudendheid geboden. Waarbij de laatste zin komt te vervallen.

7.3. Duurzame energie

7.3.1. Windenergie, taakstelling

Insprekers geven enerzijds aan dat in lijn met de afspraken tussen het IPO en het Rijk de geformuleerde taakstelling van 450 MW verhoogd moet worden naar een minimum taakstelling van 470,5 MW vergund vermogen windenergie in 2020. Anderzijds geven insprekers dat de aanpassing naar 450 MW niet past binnen de afspraken met betrekking tot windenergie tussen de provincie, regio en gemeenten.

Reactie

In IPO-verband hebben er gesprekken plaatsgevonden tussen de provincies onderling en tussen de provincies en de minister van EZ over invulling van de rijksdoelstelling van 6000 MW wind op land in 2020. Duidelijk was dat met de provinciale doelstellingen zoals die medio 2012 bij de verschillende provincies waren vastgelegd, deze rijksdoelstelling niet zou worden gehaald en het rijk via de Rijks Coördinatie Regeling (RCR) zelf locaties zou gaan ontwikkelen. De provincies zijn uiteindelijk onderling tot een verdeling van de 6000 MW gekomen, wat er toe heeft geleid dat de provincie Noord-Brabant voor 2020 een doelstelling heeft van 470,5 MW. Deze doelstelling kan gehaald worden met de reeds bekende projecten binnen de provincie. Deze hogere doelstelling heeft derhalve geen consequenties voor het zogenaamde 'bod windenergie' van de Regio West-Brabant en de afspraken die daarover met de regio en betrokken gemeenten zijn gemaakt.

Wijziging

Taakstelling in § 3.8 aanpassen van 450 naar 470,5 MW

7.3.2. Windenergie, plaatsing

Inspreker vraagt aandacht voor het brede ruimtelijke beleid in relatie tot het plaatsen van windmolens. Het is maar de vraag of deze in alle gebieden efficiënt zijn. Inspreker wenst te voorkomen dat de landgoedbiotoop (cultuurhistorische landschap rond het landgoed) worden verstoord. In de stedelijke omgeving/industrieterreinen en rond grote dijklichamen zijn er mogelijkheden, maar in de cultuurlandschappen en EHS is voorzichtigheid nodig om het Brabantse landschap met haar mooie horizon behouden.

Reactie

Plaatsing van windturbines in de (kleinschalige) cultuurlandschappen en in de EHS is binnen het beleid van de provincie niet mogelijk.

7.3.3. Windenergie, zoekgebieden

Inspreker geeft aan dat door het minimum aantal van 8 windturbines de zoekgebieden te beperkt in omvang zijn mede gelet op de belangen van derden. Inspreker mist in de structuurvisie een motivering voor de keuze van het zoekgebied en pleit feitelijk voor globale zoekgebieden die niet beperkt zijn met één vast zoekgebied. Inspreker verzoekt om deze verruiming in de structuurvisie. Inspreker verzoekt om verruiming van het zoekgebied en de verlaging van het minimale aantal windturbines in een opstelling.

Reactie

In de structuurvisie is aangegeven dat de provincie streeft naar een geclusterde opstelling van windturbines, om zo een verspreide ontwikkeling van windturbineopstellingen te beperken. Daarnaast is aangegeven dat windturbines alleen in die landschappen worden toegestaan die zich qua maat en schaal kunnen verhouden met de huidige generatie turbines. Dit betekent plaatsing van windturbines bij grootschalige bedrijventerreinen en de grootschalige landschappen, zoals de "open zoekleigebieden". In de Verordening ruimte zijn deze gebieden nader aangegeven en is, per categorie gebied, een ondergrens aangegeven voor wat betreft het aantal te ontwikkelen turbines. Binnen deze gebieden is op dit moment een veelvoud aan initiatieven bekend, waarvan veel met draagvlak vanuit de gemeente. Met deze initiatieven kan de doelstelling van 470,5 MW vermogen aan windenergie in 2020 gehaald worden. Een verdere verruiming van het zoekgebied dan wel het verlagen van de ondergrens van het minimum aantal te realiseren windturbines via de Verordening ruimte is, gezien vanuit de doelstelling, niet nodig.

8. Plan-MER

Naast de ingekomen adviezen van de commissie-MER en de wettelijke adviseurs zijn verschillende reacties ontvangen die gericht zijn op de plan-MER. Insprekers reageren op het feit dat er in de plan-MER al wordt geanticipeerd op de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) terwijl deze er nog niet is. Daarnaast wordt gesteld dat een aantal aannames niet juist of niet relevant zijn, zoals de onderdelen van geurgehinderden en de volksgezondheid. Ook wordt de vraag gesteld hoe de plan-MER zich verhoudt tot de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), het Besluit huisvesting en het staken van bedrijven. Verder is er volgens insprekers geen rekening gehouden met de effecten van autonome ontwikkelingen en zijn generieke maatregelen onvoldoende in beeld gebracht.

De plan-MER gaat volgens een andere groep insprekers voorbij aan de constatering dat investeringen nauwelijks nog gepleegd kunnen worden. Zij zijn volgens insprekers eenvoudigweg niet te dragen.

Er wordt gesteld dat de plan-MER, zoals die ten grondslag lag aan de reconstructieplannen nagenoeg haaks staat op de huidige plan-MER.

Tot slot stelt één inspreker dat er geen analyse en waardering van de abiotische natuurwaarden heeft plaatsgevonden, waardoor inzicht ontbreekt aangaande de werkelijke ecologische hoofdstructuur. De afweging ten behoeve van de toegestane en gewenste gebiedsfuncties kan zo niet evenwichtig plaats vinden. Ook geven insprekers aan dat de plan-MER de effecten op de EHS onvoldoende meeneemt.

Reactie

Allereerst willen wij verwijzen naar onze uitgebreide reactie op het advies van de commissie-MER.

Wij delen de visie dat de toenmalige MER'en voor de reconstructieplannen haaks staan op de huidige MER niet. Ook ten tijde van de reconstructieplannen zijn milieuknelpunten in beeld gebracht. In de huidige planaanpassingen in het kader van de Structuurvisie worden de milieuaspecten serieus genomen en worden concrete voorstellen meegenomen voor verbetering.

Ten aanzien van de concepten van de BZV kunnen wij melden dat deze zijn gebruikt om de commissie-MER een beeld te geven van het BZV-instrument. Dit is gebeurd op verzoek van de Commissie. De plan-MER richt zich echter op deze partiële-herziening van de structuurvisie en niet op de BZV.

Tot slot: De veehouderij heeft onmiskenbaar invloed op de abiotische factoren die de kwaliteit van de natuur (waaronder de Ecologische hoofdstructuur) beïnvloeden. In het MER wordt naar onze mening wel degelijk ingegaan op abiotische factoren (chemisch, fysisch en klimatologisch) en de mogelijke invloed op de natuurkwaliteit en biodiversiteit.

Bijlage 1, overzicht van insprekers

Nummer	Afz./Aan	Stuknr.	Onderwerpen
1	5 sterren NOB	3486798	3.1. Complimenten 3.2. Proces – Algemeen 3.2. Proces – Aanbod experimenteer regio 3.4. Provinciaal belang - Deltaprogramma 4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 4.2. Glastuinbouw 5.7. Stedelijk concentratiegebied 5.9. MIRT -Ruimtelijk-economische structuur 6.2. (Hoofd)wegennet - MIRT Gebiedsagenda Brabant 7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 - EHS 7.3. Duurzame energie
2	Adviesbureau van Gerwen v.o.f. -	3480491	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 4.2. Glastuinbouw
3	Agro-Exploitatiebedrijf Berkenbosch	3480476	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
4	Alders B.T.P.	3480493	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
5	Beek van M.	3482044	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
6	Beekerloop BV	3479939	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
7	Beekerloop bv	3479776	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
8	Bijgaart van de J.C.A.M.	3484919	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
9	Bladel van P.J.M.	3480479	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
10	Bleekerheide / Peelhof cv	3481174	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
11	Brabants Particulier Grondbezit	3480484	7.3. Duurzame energie
12	Brabantse Milieufederatie	3479828	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 - EHS 8. Plan-MER
13	Burgerinitiatief Megastallen Nee	3478905	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij

14	Buro Mark Willems	3480754	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 - EHS
15	Christiaans H.M.J.M.	3481600	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
16	Compositie 5 stedenbouw bv	3479185	5.2. #Brabant: versterkt stedelijk netwerk Brabant
17	Coolen - Priems V.O.F.	3482204	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
18	D`n Oerts Boomkwekerij	3478264	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
19	De Wolff Nederland Windenergie	3480715	7.3. Duurzame energie
20	Derks M.	3480478	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 7.3. Duurzame energie
21	Derks M.L.A.M.	3480483	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
22	Deursen van C.P.M.	3480494	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
23	Dijk van L.M.P.A.	3484512	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
24	DLV	3479577	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
25	Dooren van G.J.	3480244	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
26	Drunen van M.J.G.	3481652	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
27	Ebbers T.	3481612	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
28	Everdingen van B.V.	3479362 en 3478356	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 9. Plan-MER
29	G.J.M. van Hulten	3478315	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
30	Gebr. P. En C. Bosch	3480488	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
31	Gemeente Aalburg	3481115	3.5. Kaarten
32	Gemeente Bergen op Zoom	3479756	6.3. Spoorwegennet
33	Gemeente Boekel	3479095	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij

34	Gemeente Boxmeer	3479631	3.2. Proces – Algemeen 5.4. Detailhandel 5.6. Op peil houden van voorzieningen 6.2. (Hoofd)wegennet - Verbinding Ruhrgebied 6.2. (Hoofd)wegennet - Verbinding Ruit om Eindhoven 6.3. Spoorwegennet - Maaslijn
35	Gemeente Breda	3481611	3.7. Gebiedsaanduidingen 5.9. MIRT -Ruimtelijk-economische structuur 6.3. Spoorwegennet - Spoorlijn Breda-Utrecht 6.3. Spoorwegennet – HSL spoorverbinding Breda
36	Gemeente Deurne	3480487	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 6.1. Brainport-Oost en Grensridor N-69
37	Gemeente Eindhoven	3478318	3.1. Complimenten 6.1. Brainport-Oost en Grensridor N-69
38	Gemeente Etten-Leur	3479269	3. Algemeen
39	Gemeente Gemert-Bakel	3479478 (concept)	3.5. Kaarten
40	Gemeente Helmond	3480380	6.1. Brainport-Oost en Grensridor N-69
41	Gemeente Heusden	3480086	3. Algemeen
42	Gemeente Moerdijk	3480078	3.2. Proces – Algemeen 4.2. Glastuinbouw 5.9. MIRT -Ruimtelijk-economische structuur 6.3. Spoorwegennet – RoBel-lijn 6.5. Haven 7.3. Duurzame energie
43	Gemeente Oirschot	3481797	3.2. Proces – Algemeen
44	Gemeente Oss	3481615	3.4. Provinciale belang - Deltaprogramma 3.6. Verhouding met andere (strategische) provinciale plannen 4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 5.3. De ladder voor duurzame verstedelijking 5.4. Detailhandel 5.9. MIRT -Ruimtelijk-economische structuur 6.2. (Hoofd)wegennet - Paalgraven
45	Gemeente Schijndel	3480486	3.5. Kaarten 7.2. Startnotitie: Samenhangend beleid voor de Ondergrond - Schaliegas
46	Gemeente Uden	3481491	3.2. Proces – Algemeen 3.2. Proces - Rol provincie bij een thematische ontwikkelopgaven

			<p>3.3. Trends - Regionale contrasten 3.7. Overig - Mixlandschap 4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij - Uitvoerbaarheid-GGD 7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 – EHS 6.3. (Hoofd)wegennet A59-A50 als economische Verbindingsas 6.3. (Hoofd)wegennet A50 - De Maashorst 6.3. (Hoofd)wegennet – Paalgraven</p>
47	Gemeente Vught	3481143	<p>4.4. Overig 5.9. MIRT -Ruimtelijk-economische structuur 5.10. Teksten economische kennisclusters</p>
48	Gemeente Zundert	3481864 en 3485562 (aanvulling)	<p>3.7. Overig -Voorbeelden 4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 4.2. Glastuinbouw</p>
49	Gezamenlijke milieu- en bewonersgroepen De Peel p/a Stichting Mens, Dier & Peel	3482059	<p>4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 - EHS 4.3. Mestverwerking</p>
50	Vereniging Belangen Oosteind	3481192	<p>4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 5.6. Op peil houden voorzieningen</p>
51	Gouw de N.A.T.M.	3478883	<p>4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij</p>
52	Het Groene Hart	3485902	<p>3.4. Provinciaal belang 3.5. Kaarten 4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 - EHS 7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 - EHS - De term "nieuwe natuur" 8. Plan-MER</p>
53	Heyde Hoeve Bv	3481841	<p>4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij</p>
54	Hubers J.J.H.	3482224	<p>4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij</p>
55	Industriële Kring Land van Cuijk en Noord-Limburg	3481668	<p>5.5. Bedrijvigheid</p>
56	IVN - Vereniging voor Milieueducatie Afdeling Heeze - Leende	3478512	<p>4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 - EHS</p>
57	IVN Asten-Someren	3480744	<p>4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij</p>

58	IVN Groene Zoom	3479914	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
59	IVN Mark en Donge	3482205	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 - EHS
60	Kuijpers M.F.A.	3482569	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
61	Kusters J.T.G.	3481613	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
62	Lamers A.	3481603	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
63	Linssen cs Advocaten Maatschap Roozen e.a.	3480239	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 8. Plan-MER
64	Linssen cs Advocaten Van Genugten e.a.	3480278	4.2. Glastuinbouw
65	Linssen cs Advocaten Schipstal B.V. e.a.	3481817	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 8. Plan-MER
66	Linssen H.M.J.	3480489	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 8. Plan-MER
67	Loon- en Grondverzetbedrijf Van Kessel BV	3481793	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
68	Louw de R.	3482547	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
69	M.J.P. van der Velden Holding B.V.	3480471	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
70	Melkveebedrijf Klerks VOF	3482222	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
71	Melkveebedrijf van de Mortel	3480564	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
72	Melkveebedrijf Verboort	3481650	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
73	Melkveehouderij Van Der Linden Vof	3482206	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
74	Mijs-Craens C.A.W.	3482140	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
75	Mts v/d Boomen	3479086	3.5. Kaarten 4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
76	Mts. B. En J.A.G. En J.M.L. Willems	3480490	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
77	Mts. Van Rooij	3481598	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij

78	MWP van de Mortel	3480563	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
79	Namiro	3478276	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 - EHS
80	Natuur- en Milieuvereniging Gemeente Heusden	3479272	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 - EHS
81	Noord-Brabantse Waterschapsbond	3480485	3.2. Proces – Algemeen 3.4. provinciaal belang - Deltaprogramma 7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 - EHS
82	Peelnetwerk De Groene Campus	3480480	6.1. Brainport-Oost en Grenscorridor N-69
83	Pluimveebedrijf Graat BV	3480492	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
84	Provinciale Omgevingscommissie	3485984	2.1. Advies van de POC
85	Provincie Antwerpen DRP / DROM	3481870	2. Adviezen 6.2. (Hoofd)wegennet - transportzone Hoogstraten-Meer
86	Provincie Limburg Directie Ruimte, Dienst Milieuvergunningen	3484022	2. Adviezen 5.11. Relatie Eindhoven en Hasselt/Genk
87	Raedthuys Windenergie B.V.	3476307	7.3. Duurzame energie - Windenergie, taakstelling
88	Raijmakers P.	3481599	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
89	Regio Hart van Brabant	3490350	3.2. Proces – Algemeen 3.2. Proces – Aanbod experimenteer regio
90	Reijnders J.H.P.M.	3478976	3. Algemeen
91	Rijssel A.W.A.	3481614	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
92	Rooijendijk J.G.A.	3480521	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
93	Rozenkwekerij Mille Fleurs	3478929	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
94	Rühl J.W.A.	3481604	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
95	Ruimte Vlaanderen	3482551	2. Adviezen
96	RWB Regio West-Brabant	3486801	3.1. Complimenten 3.2. Proces – Algemeen 4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij

			7.3. Duurzame energie - Windenergie, taakstelling 6.3. Spoorwegennet – RoBel-lijn 6.4. Vaarwegennet
97	Sibum J.	3481996	7.2. Startnotitie: Samenhangend beleid voor de Ondergrond - Schaliegas
98	Stichting Tegengas Rooi	3478319	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
99	Van Aaken-Visser Vof	3481616	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
100	Van Gerwen Advies	3480315	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
101	Van Son En Koot Bv	3485547	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
102	Varkensfokbedrijf Klijn B.V.	3479358	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
103	Vaste Plantenkwekerij Jos Swinkels Vof	3479263	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
104	Verdonk Kwekerijen	3479353	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
105	Verenigde Energie Coöperaties Noord Brabant	3479977	3.7. Overig - Innovatie
106	Vereniging Natuur & Milieu Hilvarenbeek e.o.	3479267	7.1. Brabant: Uitnodigend Groen 2012-2022 - EHS
107	Verkuylen J.W.	3481130	3.1. Complimenten 3.3. Trends – Geluid- en milieuoverlast van het verkeer 3.6. verhouding met andere (strategische) provinciale plannen – grootschalige infrastructuur in stedelijk gebied 4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij 5.6. Op peil houden van voorzieningen 5.7. Stedelijk concentratiegebied 6.2. (Hoofd)wegennet – Kaart 7
108	Vink A.F.	3480520	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
109	Visser G	3479937	3. Algemeen
110	VOF Klaasen	3480474	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
111	VOF Scheffers en Scheffers - de Jong	3478308	3.5. Kaarten
112	Vof Van Hoof-Theuws	3480475	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
113	Vugt van W.	3478321	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij

114	Waterschap Aa en Maas	3480719	3.2. Proces –Algemeen 3.2. Proces – Regionaal ruimtelijk overleg – waterschappen 3.2. Proces – Rol provincie bij een thematische ontwikkelopgave 3.4. Provinciaal belang 3.6. verhouding met andere (strategische) provinciale plannen – Verordening ruimte
115	Waterschap Brabantse Delta	3482223	6.4. Vaarwegennet
116	Waterschap De Dommel	3479090	3. Algemeen
117	Wink J.C.	3481623	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
118	ZLTO Bartels M.P.	3481607	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
119	ZLTO De Groot	3478271	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
120	ZLTO Huijbers J.A.M.	3481621	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
121	ZLTO Kerstens H.J.M.	3481606	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
122	ZLTO Van Gisbergen J.F.M.	3481608	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
123	ZLTO Van Gompel J.G.J.	3481605	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
124	ZLTO Van Stiphout	3481622	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
125	ZLTO Verhagen Y.	3478265	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
126	Zlto Afdeling Bernheze	3480482	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
127	Zlto Afdeling Boxmeer	3480477	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
128	Zlto Afdeling Gemert Bakel	3482207	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
129	Zlto Afdeling Sint-Anthonis	3478274	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
130	ZLTO Afdeling Veghel	3481609	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
131	Zomer F.P.	3484914	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij
132	Zorgboerderij 't Spiek	3481610	4.1. Transitie naar een zorgvuldige veehouderij